

K 10770

Univerzita v Českých Budějovicích

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2006

Lada Jůdlová

Knihovna JU - ZF

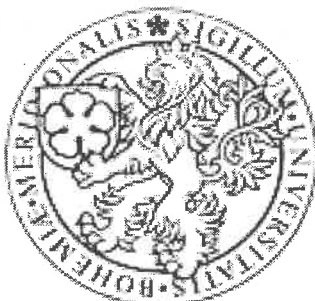

3 1 1 4 8 0 5 9 3 6

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zemědělská fakulta

Katedra cestovního ruchu Tábor

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání – cestovní ruch

**Využití kulturně historické atraktivity v cestovním ruchu na
příkladě státního hradu Pernštejn.**

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Zdeněk Vybíral Ph.D.

Autorka:

Lada Jůdová

2006

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra cestovního ruchu
Akademický rok: 2004/2005

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Lada JÚDOVÁ
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání - cestovní ruch

Název tématu: Využití kulturně historické atraktivity v cestovním ruchu
na příkladě státního hradu Pernštejn.

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Posouzení zkoumaného objektu z hlediska možností jeho využití pro rozvoj cestovního ruchu. Analyzována bude zejména skladba a vývoj návštěvnosti, hospodaření objektu, realizační podmínky (ubytování, stravování, dopravní dostupnost), propagace. Na základě provedených analýz se práce pokusí připravit návrh možností optimalizace využití objektu.

Metodický postup:

1. Shromáždění a studium odborné literatury.
2. Získání informací o hospodaření a marketingové strategii hradu Pernštejna, o jeho návštěvnosti, o spolupráci s dalšími subjekty cestovního ruchu.
3. Na základě získaných dat zhodnotit přínos Pernštejna pro rozvoj cestovního ruchu ve zvoleném regionu.
4. S využitím hodnocení doporučit možnosti zlepšení.

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Použité metody a zdroje informací, 3. Hrad Pernštejn, jeho historie, 4. Realizační faktory, 5. Vlastní šetření, 6. Závěry, 7. Resumé, 8. Seznam použité literatury, 9. Přílohy.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
knihovna katedry CR - ZF

PE 6007 D454

MDT : 349.85

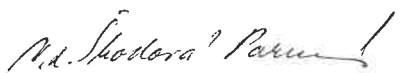
Rozsah práce: 30 - 40 stran
Rozsah příloh: dle potřeby
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Nováková, M., Scheinpflugová, S.: Hrady a zámky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Praha: Olympia, 1997.
Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1981.
Statistické ročenky a další periodika vydávaná Českým statistickým úřadem.
Horner, S., Swarbrooke, J.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha: Grada, 2003.
Királová, A.: Marketing destinace cestovního ruchu. Praha: Ekopress, 2003.

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Zdeněk Vybíral, Ph.D.
Katedra cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: 15. března 2005
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2006

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
studijní oddělení
VANČUROVA 2904 390 01 TÁBOR

doc. Ing. Marie Hesková, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 15. března 2005

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma „Využití kulturně historické atraktivity v cestovním ruchu na příkladě státního hradu Pernštejn“ vypracovala samostatně na základě podkladových materiálů a použité literatury.

V Táboře dne 21. 4. 2006

podpis

Tímto chci poděkovat panu PhDr. Zdeňku Vybíralovi Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi poskytl při řešení zadaného tématu. Dále chci poděkovat kastelánovi hradu, panu mgr. Škrabalovi, a paní Ing. Krejčové z Národního památkového ústavu v Brně za poskytnuté informace.

Obsah:

1. Úvod.....	6
2. Metodický postup a struktura práce.....	7
2. 1. Přehled literatury	8
3. Státní hrad Pernštejn.....	10
3. 1. Historie hradu Pernštejn.....	12
3. 2. Prohlídkové trasy.....	15
3. 2. 1. Popis jednotlivých tras.....	15
3. 2. 2. Ceník prohlídkových tras.....	16
3. 3. Návštěvnost.....	17
3. 4. Ekonomické zajištění.....	19
4. Region Bystřicko.....	21
4. 1. Ubytovací možnosti.....	21
4. 2. Stravovací možnosti.....	22
4. 3. Doprava a dopravní dostupnost.....	22
5. Využití volného času.....	24
5. 1. Společensko - kulturní možnosti.....	24
5. 2. Sportovní vyžití.....	25
5. 3. Turistika, cykloturistika.....	26
5. 3. 1. Pěší výlety.....	26
5. 3. 2. Cyklotrasy.....	27
5. 3. 3. Charakteristika jednotlivých míst.....	29
6. Dotazníkové šetření.....	35
7. Závěr.....	45
8. Resumé.....	48
9. Seznam použitých pramenů a literatury.....	49
10. Seznam příloh.....	52

1. Úvod

Cestovní ruch je specifickou formou mechanického pohybu obyvatelstva a jeho rozsah a intenzita roste¹. Zpravidla se realizuje ve volném čase a mimo místo trvalého bydliště za účelem uspokojování potřeb rekreace, kultury a léčení. V zásadě se člení na domácí (vnitrostátní) a mezinárodní cestovní ruch. Domácí cestovní ruch se statisticky obtížně vyhodnocuje, zatímco mezinárodní cestovní ruch je celosvětově relativně přesně evidovaný. Mimo to ho můžeme také členit na rekreační, sportovní, kulturní, lázeňský a obchodní. Materiály Světového fóra cestovního ruchu konstatují, že se cestovní ruch stává hlavním odvětvím světového hospodářství. Ve vyspělých zemích je masovým jevem a ekonomicky a sociologicky důležitým fenoménem. Dotýká se i rozvojových zemí, které jsou stále intenzivněji zapojovány do mezinárodního cestovního ruchu. Z geografického hlediska je důležité, že moderní cestovní ruch v různých formách soustřeďuje k dlouhodobým či krátkodobým pobytům obyvatelstvo do významných zemí, středisek a oblastí.

Každá oblast může nabídnout různé doplňkové služby, což jsou služby spojené s využíváním atraktivit a vlastností, které jsou charakteristické pro konkrétní rekreační prostor. Jde např. o služby společensko – kulturní, které uspokojují společenské a kulturní potřeby účastníků cestovního ruchu. Tyto služby poskytují kulturní, společensko – zábavní a osvětová zařízení. V některých případech jsou tyto služby cílem účasti na cestovním ruchu. Může jít o prohlídku galerie, návštěvu divadelního představení nebo návštěvu historického objektu např. hradu či zámku.

Česká republika zaujímá rozlohou i počtem obyvatel v Evropě 14. – 16. místo. Nepatří tedy ke státům vysloveně „malým“ a má také velké bohatství kulturněhistorických památek. Celkem je v České republice evidováno kolem 36 000 objektů, z toho 2000 hradů a zámků. Podstatná část zájmů návštěvníků se však koncentruje jen na 200 zámků, 60 zachovalých hradů, na 100 zřícenin hradů a zámků a na 40 městských památkových rezervací. 67 těchto památek bylo vyhlášeno národními kulturními památkami. Mezi nimi je i Státní hrad Pernštejn, o kterém pojednává tato bakalářská práce.

¹ Informace o cestovním ruchu byly čerpány z publikací Hrala, Václav: Geografie cestovního ruchu, IDEA SERVIS, Praha 2002 a Oriška, Ján: Technika služeb cestovního ruchu, IDEA SERVIS, Praha 1995.

2. Metodický postup a struktura práce

Tématem této práce je využití kulturně historické atraktivity v cestovním ruchu na příkladě Státního hradu Pernštejn, který se pro svou jedinečnost a krásu stal národní kulturní památkou. Cílem práce je posouzení zkoumaného objektu z hlediska možností jeho využití pro rozvoj cestovního ruchu v dané lokalitě.

Prvním krokem při zpracovávání této práce byla metoda kompilace (shromáždění potřebných faktů z dostupné literatury). V první a druhé kapitole je uveden hlavní cíl práce, způsob zpracování a zdroje informací. Kapitola třetí se zabývá charakteristikou potenciálu samotného hradu v CR. Nejprve byl Státní hrad Pernštejn (dále jen SH Pernštejn) popsán z hlediska svého umístění, stručně charakterizován a byl nastíněn provoz objektu a jeho využití. V dalších podkapitolách autorka zasadila hrad do historického rámce a popsala prohlídkové trasy, které nabízí. Při porovnávání skladby a vývoje návštěvnosti byla použita komparativní metoda. Poslední část této kapitoly se věnuje provozu hradu z hlediska jeho ekonomického zajištění. Ke zpracování bylo použito matematických metod pro zjišťování poměrů.

Čtvrtá kapitola se zabývá oblastí, ve které se SH Pernštejn nachází, tzn. mikroregionem Bystřicko. Na základě terénního výzkumu a řízených rozhovorů byla analyzována infrastruktura cestovního ruchu. Kapitola se věnuje především nabídce ubytovacích a stravovacích služeb, jejich úrovni a využitelnosti. Také je zde popsána dopravní dostupnost a možnosti dopravy.

V páté kapitole je popsána oblast z hlediska využití volného času. Byly zde popsány kulturně – historické atraktivity v okolí SH Pernštejn a nastíněny možnosti společensky - kulturního a sportovního vyžití návštěvníků. Kapitola se také zabývá možnostmi turistiky a byly zde navrženy trasy pro pěší turistiku a cykloturistiku.

Stěžejní metodou práce se stal marketingový výzkum v podobě dotazníkového šetření². Cílem výzkumu bylo především zjistit, jaká je struktura respondentů z hlediska zdrojových regionů, jaký způsob dopravy využívají k návštěvě SH Pernštejn, odkud získávají informace, zda využívají ubytovacích a stravovacích služeb přímo na hradě nebo v obci Nedvědice a zda jsou s návštěvou spokojeni, popřípadě co hodnotí negativně a chtěli by to změnit. Tento výzkum byl proveden v hlavní sezóně roku 2005. V dotazníku byly použity otevřené a

² Metodický návod k vytváření odpovídajících typů dotazníkového šetření nabízí publikace Zbořil, K.: Marketingový výzkum – metodologie a aplikace, Praha 1998, str. 51 – 64.

uzavřené otázky. Celkem bylo osloveno 148 respondentů, z čehož bylo 62% žen a 38% mužů. Výsledky jednotlivých otázek a statistické údaje o respondentech byly zpracovány do tabulek a grafů, které jsou součástí kapitoly číslo šest.

V závěru práce jsou shrnuty nejdůležitější poznatky, které byly získány touto prací. Resumé je zpracováno v anglickém jazyce a na konci je uveden seznam použitých pramenů a literatury. Do přílohy jsou zařazeny fotografie týkající se hradu, mapy, vzor dotazníku, situační plán hradu apod.

Informace o provozu hradu, jeho využití a návštěvnosti byly získány na základě řízeného rozhovoru s kastelánem hradu. Národní památkový ústav v Brně (dále jen NPU v Brně), do jehož správy hrad náleží také poskytnul informace o ekonomickém zajištění hradu. Převážná část informací byla získána terénním výzkumem a dotazováním. Jednalo se především o informace týkající se ubytovacích, stravovacích a dopravních služeb. Stěžejním pro tuto práci byl, jak již bylo zmíněno výše, marketingový průzkum v podobě dotazníkového šetření.

2. 1. Přehled literatury

Při zpracovávání práce byla použita fakta ze shromážděné dostupné literatury.

Teoretická literatura:

Jedná se především o literaturu, která se týká cestovního ruchu, což je specifická forma mechanického pohybu obyvatelstva a jeho rozsah a intenzita roste. Použity byly především knihy od autorů Václava Hraly, Geografie cestovního ruchu³, Jána Orišky, Technika služeb cestovního ruchu⁴ a L'udmily Novacké, Technika v cestovnom ruchu⁵. Dále autorka vycházela z literatury, která se týkala marketingu a managementu v cestovním ruchu a to Marketing a management muzeí a památek⁶ od Ladislava Kesnera a Management cestovního ruchu⁷ od autorů Magdaleny Hrabánkové a Tomáše Hájka a také publikace týkající se marketingu všeobecně, Strategický marketing⁸ od Heleny Horákové a Marketing⁹ od Marie Heskové. Pro teorii týkající se realizačních faktorů byly použity knihy od Jana Eislera, Ekonomika dopravy¹⁰ a od Alastaira Morrisona, Marketing pohostinství a cestovního ruchu¹¹.

³ Hrala, Václav: Geografie cestovního ruchu, IDEA SERVIS, Praha 2002.

⁴ Oriška, Ján: Technika služeb cestovního ruchu, IDEA SERVIS, Praha 1995.

⁵ Novacká, L'udmila: Technika v cestovnom ruchu, EKONÓM, Bratislava 2004.

⁶ Kesner, Ladislav: Marketing a management muzeí a památek, Grada, Praha 2005.

⁷ Hrabánková, Magdalena, Hájek, Tomáš: Management cestovního ruchu, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, zemědělská fakulta, České Budějovice 2002.

⁸ Horáková, Helena: Strategický marketing, Grada, Praha 2003.

⁹ Hesková, Marie a kolektiv: Marketing, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice 2003.

¹⁰ Eisler, Jan: Ekonomika dopravy, FORTUNA, Praha 2000.

¹¹ Morrison, Alastair M.: Marketing pohostinství a cestovního ruchu, VICTORIA PUBLISHING, Praha 1995.

Historie SH Pernštejn:

První zmínka o hradu pochází z roku 1285, hrad byl tedy vystavěn nedávno předtím a to pány z Pernštejna pro něž byl SH Pernštejn hlavním sídlem rodu. Pernštejnové také patřili k jednomu z nejvýznamnějších majitelů hradu. Při zpracovávání kapitoly, která se týká historie hradu, vycházela autorka především z literatury, která se týká přímo hradu Pernštejn. Jedná se o publikaci Pernštejn, středověký hrad na Moravě¹² a poté o knihu, která se zabývá rodem Pernštejnů, Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy¹³ od Petra Vorla. Informace o ostatních rodech, které vlastnili hrad Pernštejn byly získány z knih od Jana Halady, Lexikon české šlechty I., II., III.¹⁴.

Návštěvnost hradu:

Informace týkající se návštěvnosti byly získány z výročních zpráv Národního památkového ústavu, územní pracoviště Brno z let 1999 – 2004.

Region Bystřicko:

Oblast odpovídá správnímu mikroregionu Bystřicko společně s obcí Nedvědice. Tato obec byla do 31. 12. 2004 součástí kraje Vysočina. Od 1. ledna 2005 náleží do Jihomoravského kraje. V této práci je součástí zvolené oblasti nazvané region Bystřicko. Informace týkající se regionu byly získány z turisticko – vlastivědného průvodce obcemi a jejich okolím, Bystřicko¹⁵ od Hynka Jurmana. Informace o aktuálním dění v oblasti i jiné byly získávány z internetových stránek www.nedvedice.cz a www.bystricko.cz. Při zpracovávání turistických tras byly použity turistické a cykloturistické mapy, nejvíce byly využívána mapa Vysočinou na kole, na lyžích a pěšky¹⁶.

Další využité literární a internetové prameny jsou uvedeny v seznamu pramenů a literatury.

¹² Kolektiv autorů: Pernštejn, středověký hrad na Moravě, Památkový ústav v Brně, Brno 1996.

¹³ Vorel, Petr: Páni z Pernštejna, Vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy, Rybka Publishers, Praha 1999.

¹⁴ Halada, Jan: Lexikon české šlechty I., AKROPOLIS, Praha 1992.

¹⁵ Jurman, Hynek: Bystřicko, SURSUM, Tišnov 1998.

¹⁶ Vysočinou na kole, na lyžích a pěšky, Kompakt, Poděbrady 2000.

3. Státní hrad Pernštejn

Státní hrad Pernštejn se nachází v kraji Vysočina v okrese Žďár nad Sázavou na Českomoravské Vrchovině 2 km od obce Nedvědice a nedaleko obce Bystřice nad Pernštejnem v mikroregionu Bystřicko. Přesná adresa hradu je: Státní hrad PERNŠTEJN, 592 62 Nedvědice. Hrad má i svoji internetovou adresu: hrad.pernstejn@iol.cz.

Od svého založení v druhé polovině 13. století patřil hrad významnému rodu Pernštejnů, který hrál v Království českém důležitou roli¹⁷. Po požáru roku 1457 byl hrad velkoryse pozdně – goticky upraven, v 16. století doplněn o renesanční palác a v 17. století byla barokně upravena kaple. Hrad unikl plánované romantické přestavbě, takže se dochoval v cenné goticko – renesanční podobě dodnes.

Správu hradu má na starosti Národní památkový úřad, územní pracoviště Brno.

Hrad je otevřen od dubna do října. Otevírací doba je:

Duben:	9.00 – 15.00	pouze soboty a neděle, svátky
Květen – červen:	9.00 – 16.00	každý den mimo pondělí
Červenec – srpen:	9.00 – 17.00	každý den mimo pondělí
Září:	9.00 – 16.00	každý den mimo pondělí
Říjen:	9.00 – 15.00	pouze soboty a neděle, svátky
Polední pauza:	12.00 – 13.00	

Na hradě je devět stálých zaměstnanců včetně kastelána, kterým je Mgr. Jakub Zdeněk Škrabal. Během sezóny se počet zaměstnanců zvyšuje o brigádníky až na pětadvacet osob. V měsících květen a červen hrad využívá studenty středních škol, kteří zde pracují jako průvodci v rámci své praxe.

V areálu se nachází dvě prodejny se suvenýry, obřadní síň, pokladna a barokní hradní kaple. Toalety a občerstvení najdou návštěvníci na prvním nádvoří hradu. Umístění toalet není vyřešeno zrovna nejlépe. Celková rozloha hradu je velice rozsáhlá a zatímco toalety se nachází na prvním nádvoří, pokladna se nachází na nádvoří čtvrtém a vchod do hradního paláce na nádvoří pátém, tedy posledním.¹⁸ Cesta od pokladny k toaletám trvá cca 10 minut a to není zrovna nejlepší. Tento problém by měl být vyřešen přestavbou a opravou vyhořelého depozitáře, která je plánována. Protože většina historického depozitáře shořela, nejsou už potřebné tak velké prostory na jeho uložení. Vedení hradu zamýšlí tyto prostory přestavět pro

¹⁷ Vorel, Petr: Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy, Rybka Publishers, Praha 1999.

¹⁸ Situační plán hradu viz. příloha č. 2.

jiné využití. Plánuje se vystavění nové svatební síně a prostor pro ubytování průvodců. Zde by bylo vhodné vybudovat i nové veřejné toalety.

Vlastní hrad tvoří komplex budov, většinou dvoupatrových, před kterými je protáhlé předhradí s nádvořími, hospodářskými budovami, hradbami a branami. Celý areál je obehnan suchým příkopem. Jediná přístupová cesta byla postupně přehrazena obrannými prvky. Nejmladší je dnes nezastřešená polokruhová bašta na cestě od parkoviště. Na prvním nádvoří se kromě restaurace a toalet také nachází kašna se sochou sv. Jana Nepomuckého z 18. století. První nádvoří je od dalšího odděleno barbakánem, což je podkovovitá stavba se stílnami pro hákovnice a druhou branou, jejíž horní patro pobořili Švédové.

Na čtvrté bráně si mohou návštěvníci prohlédnout otisk dělové koule v mramorovém ostění. Pátá brána je již vstup do vlastního paláce, který vede po barokně upraveném schodišti až na mramorovou plošinu. Hlavní vstup, poslední šestá brána, je od plošiny oddělena můstkem, na jehož místě býval původně můstek padací.

Pod hradem se rozprostírá park rozšířený do dnešní podoby na přelomu 18. a 19. století s krytým vstupním schodištěm z roku 1802. Celý park ležící v příkrém svahu je protkán hustou sítí terasovitých cest s kamennými schodišti, vyhlídkovými místy a lavičkami. Jsou zde četné sochy a drobné stavby, dnes ve velmi špatném stavu. Také se zde nachází terasy se zbytky zdí po sklenících a vyhlídkové rondely, zátiší s nízkou nikou a soklem, malé bludiště, jezírko, terasa s podstavci soch, tzv. turecké lázně a pozůstatky mramorových stupňů vodní kaskády do dolního jezírka. Návštěvníci zde mohou také vidět zříceninu tzv. poustevny, pod kterou je klenutý sklep se studánkou a náhrobek symbolického hrobu Františka Schröffla.

Kromě parku byla na opačném konci hradního kopce tzv. komtesčina zahrádka. Ta je kaskádovitá, umístěna na hradních zdech a dosud se v ní nachází torza dvou dřevěných altánků a umělé betonové jezírko. Tento park a zahrádka nejsou však nikým upravovány a pro návštěvníky jsou tedy téměř nepřístupny.

Poblíž vstupní brány do areálu hradu roste památný strom – tis červený, vysoký 16,5 metrů s obvodem kmene 450 cm. Je starý údajně až tisíc let. Jde tedy o jeden z nejstarších stromů v České republice. Tento strom v roce 2005 vyhrál anketu Strom roku 2005, kterou pořádala Nadace partnerství se sídlem v Brně v rámci programu strom života¹⁹.

¹⁹ Více o této anketě na www.bystricko.cz.

3. 1. Historie hradu Pernštejn

Území při horním toku Svratky a jejích přítocích Nedvědičce a Bystřici, kde hrad stojí, se nachází na východních svazích Českomoravské vrchoviny²⁰. Přírodní a klimatické podmínky způsobily, že kopcovitá a převážně zalesněná krajina byla do konce 12. století téměř liduprázdná. Patřila panovníkovi a dílem pak olomouckému biskupství. Výraznou změnu přinesla teprve kolonizace ve století následujícím. Tehdy se obrovské rozlohy neosídlené půdy dostaly souběžně jednak do rukou šlechty, jednak do rukou nově zakládaných klášterů.

Kraj na horní Svratce získali příslušníci rodu, jenž měl ve znaku černou zubří hlavu se zlatou houžví protaženou nozdrami, položenou na stříbrném síti. Erb patří k nejstarším na Moravě, neboť se objevuje již na pečeti z roku 1220.

Prvním historicky doloženým členem rodu vlastnícím území na horní Svratce byl Štěpán z Medlova²¹. Hodnotu získaného území zvýšil objev nalezišť drahých kovů a železa. Dolování stříbra je doloženo již v polovině 13. století. Bez pracovní síly však nemohla země nic poskytnout. Proto Štěpán, následován syny Štěpánem II. a Jimramem, započal dlouhodobý proces osídlování.

Po stabilizaci osídlení kraje započali páni z Medlova na novém panství budovat také svoje trvalé obydlí. Za generace Štěpána III. někdy v letech 1270-85 došlo k výstavbě sídla odpovídajícího hospodářským schopnostem rodu a teprve tehdy byl založen Pernštejn. Podle přídomků Štěpána a patrně i jeho stejnojmenného syna – roku 1270 se píše ještě po Medlově, v roce 1285 již „z Pernštejna“ – lze usuzovat na definitivní změnu sídla i jména rodu.

Původní hrad 13. století nikterak nevynikal velikostí. Jeho rozlohu ovlivňovala i strmá skála na níž byl postaven. Dnešní tvář hradu je výsledkem řady přestaveb ve 14. a 15. století. Tyto přestavby zvolna měnily strohý hrad na velkolepé panské sídlo, které neztrácelo nic na své obranyschopnosti. Rozsáhlá stavební činnost utichla zvolna v polovině 16. století. Pozdější stavební úpravy byly již natolik nevýznamné, že se nedotkly této pozdně gotické a raně renesanční podoby hradu²², ve které se jako jeden z mála dochoval až do dnešní doby. Při stavbě hradu byl hodně využíván mramor, z něhož jsou vyrobeny všechny kamenické články – ostění oken, portálů, točitá schodiště i zaoblené krakorce, které nesou vysuté arkýře.

Za své jméno vděčí hrad patrně názvu říčky Nedvědičky, protékající pod ním na dně údolí. Její pojmenování se totiž odvozuje od někdejšího „pána“ tamních hvozdů – medvěda (německy Bär). Počeštěním svého času módního označení s německou příponou –stein

²⁰ Při zpracovávání této kapitoly byla použita publikace Kolektiv autorů: Pernštejn, středověký hrad na Moravě, Památkový ústav v Brně, Brno 1996.

²¹ Informace o pánech z Medlova, později z Pernštejna podává kniha Vorel, Petr: Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy, Rybka Publishers, Praha 1999.

²² Herout, Jaroslav: Staletí kolem nás: přehled stavebních slohů, Panorama, Praha 1981.

(kámen), tedy Bärnstein, česky Medvědí kámen (hrad), vznikl tradiční název. Ten se v podobě Pernštejn objevuje zpětně i v němčině.

Existence několika rodových hradů svědčí o rozvětvení rodu. Šlechtické hrady měly totiž poněkud jiný účel než hrady královské. Sloužily především jako pevná obydlí feudála a jeho rodiny²³. Na Pernštejně, jakožto hlavním sídle hlavní větve rodu, přebývalo několik rodin současně. To byl důvod přestaveb, které započaly před polovinou 14. století.

Rozdrobení panství v 14. století a rozdílná úspěšnost v hospodaření měla za následek pokles významu rodu a územní ztráty. Panství hradu se omezilo na bezprostřední okolí Pernštejna. Vymíráním některých rodin v druhé polovině 14. století se počet mužských příslušníků rodu prudce zmenšil. Nejživotnější se ukázali potomci Viléma I. z Pernštejna. Vymřeli po meči až Vratislavem Eusebiem. Tento poslední mužský člen rodu padl roku 1631 v bitvě u pruského Tangermünde. K rozhodujícímu obratu v ekonomické situaci Pernštejnů došlo právě za Viléma. Ten soustředil ve svých rukou zbytky rodového majetku, a dokonce jej dokázal znamenitě rozšířit.

Za náboženských bouří stáli Pernštejnové na straně husitů²⁴. Pernštejn však nebyl střediskem husitství, ale jen soukromou pevností jeho přívrženců. Po husitských válkách pokračoval Jan I. z Pernštejna v úspěšném rozmnožování rodového majetku. Velmi dobré postavení Pernštejnů v druhé polovině 15. století souviselo zčásti s podporováním českého krále Jiřího z Poděbrad²⁵, který se dovedl za prokázané služby náležitě odměnit.

V době perštejnských bratrů Viléma II. a Vratislava I. se pozemková držba rodu začala rozšiřovat zejména do úrodných oblastí Hané²⁶ a do východních Čech. Majetková expanze perštejnského panství byla ukončena již před r. 1490 ziskem rozsáhlého zboží, jehož střediskem byla Litava, ves ležící jižně od hradu. Vlastní perštejnské dominium se pak dělilo na tři oblasti: Novoměstsko s Jimramovskem, Doubravnicko a Bystřicko.

Vilém II., nejvyšší hofmistr českého království, byl představitelem stavovského státu, úspěšným podnikatelem i finančníkem královských a knížecích rodů. Za něj se Pernštejnové stali nejbohatšími příslušníky vyšší šlechty ve střední Evropě. Veškerý majetek Viléma II. zdědil a dále rozmnožoval jeho syn Jan II. z Pernštejna. Jeho největším úspěchem bylo

²³ Výklad věnovaný šlechtickým hradům jako životnímu prostředí středověké české šlechty je možno nalézt v publikaci Petrůň, Josef: Dějiny hmotné kultury I./1, Karolinum: Ministerstvo kultury ČR, Praha 1985, str. 418 – 457.

²⁴ Husitské hnutí (1419 – 1437) bylo vyvoláno krizí feudalismu a snahou o reformu církve a společnosti. Jeho vznik byl podmíněn učením Mistra Jana Husa. K husitství blíže např. Šmahel, František: Husitská revoluce 1. – 4., Karolinum, Praha 1996 a Čornej Petr: Rozhled, názory a husitské inteligence v zrcadle dějepisců 15. století, Videopress MON, Praha 1986.

²⁵ Macek, Josef: Jiří z Poděbrad, Svobodné slovo, Praha 1967; Urbánek, Rudolf: Jiří z Poděbrad a české národní království, Národ, Praha 1920; www.zivotopisyonline.cz/jiri-z-podebrad.php.

získání kladského hrabství. Na společenském žebříčku to povzneslo Jana II. z Pernštejna do postavení knížete s právem razit vlastní mince.

Od čtyřicátých let 16. století však nastal v majetkových poměrech Pernštejnů obrat. Začalo postupné rozprodávání statků. Úplný rozklad započal po smrti Vratislava II., který se sice honosil přízviskem Nádherný a byl rytířem zlatého rouna, na černé sukno k jeho pohřbu si však bylo nutno vypůjčit. Pro nezadržitelný finanční úpadek byl posléze prodán i samotný Pernštejn. Roku 1596 jej koupil purkrabí a místodržící nejvyššího písařství Pavel Katarýn z Kataru²⁷. K vlastnímu Pernštejnu patřil tehdy dvůr, osada na podhradí, městečko Doubravník a ves Nedvědice s pivovarem, Bořínovský dvůr u Nedvědice, městečko Štěpánov, pustý hrad Zubštejn a třicet vesnic.

Pavel z Kataru roku 1600 zemřel a o dvě léta později získal Pernštejn Jan Rájecký z Mírova²⁸. Roku 1604 je jako majitelka perňštejnského panství zapsána Estera Rájecká z Mírova, rozená z Šenfeldu. Ta ustanovila za spoluvlastníka svého druhého manžela Adama Lva Licka z Rýzmburka²⁹. Když Estera opět ovdověla, provdala se roku 1623 za Kryštofa Pavla hraběte z Lichtenštejna-Kastelkornu, komorníka císaře a rakouského arciknížete Leopolda³⁰. Do období Lichtenštejnského spadá zejména statečná obrana hradu proti Švédům za třicetileté války³¹, kdy hrad naposledy uspěl jako pevnost, když odolal ostřelování, které Švédové započali 12. května 1645.

Poblíž Pernštejna bylo v provozu několik hamrů a hutí, v podhradí a v Nedvědici se vyráběly zbraně a střelivo. Tak se perňštejnské panství stalo třetí nejvýznamnější oblastí železářské výroby na Moravě.

K další změně vlastníků perňštejnského panství došlo roku 1710, kdy je koupil František Stockhammer a po něm je zdědil jeho synovec Pavel Stockhammer, rada dvorské komory. Pavlova vdova předala pak správu majetku synu Josefovi. Toho sice císařovna Marie Terezie³² povýšila do hraběcího stavu, avšak zadlužil se do té míry, že byl přinucen Pernštejn prodat. Novým majitelem se stal svobodný pán Ignác František Schröffel z Mansberka.

²⁶ Turistická oblast Střední Morava-Haná je totožná s turistickým regionem Střední Morava, je součástí Olomouckého kraje a částečně zasahuje i do Zlínského kraje. Více informací v publikaci Kovář, Ladislav: Toulky Moravou, Šimon Ryšavý, Brno 1997, str. 90 – 115.

²⁷ Informace o rodu Katarýnů z Kataru v Pilnáček, Josef: Staromoravští rodové I., Ottobre 12, Velehrad 2004.

²⁸ Informace o rodu Rájeckých z Mírova v Halada, Jan: Lexikon české šlechty II., AKROPOLIS, Praha 1993, str. 134 – 135.

²⁹ Informace o rodu psaného z Rýzmburka v knize Halada, Jan: Lexikon české šlechty I., AKROPOLIS, Praha 1992, str. 134.

³⁰ Mikulec, Jiří: Leopold I.: Život a vláda barokního Habsburka, Litomyšl: Paseka, Praha 1997.

³¹ Informace o obléhání hradu Švédy jsou zpracovány v knize Jan, Libor: Obléhání hradu Pernštejna v roce 1645, Národní památkový ústav Brno, Brno 1995.

³² Herre, Franz: Marie Terezie: velká žena na habsburském trůně, Brána, Praha 2004; Hamannová, Brigitte: Habsburkové: životopisná encyklopedie, Brána, Praha 2001.

Koncem 18. století byly pod Pernštejnem v provozu panský pivovar, mlýn, pila, palírna lihu a bělidlo. Na panství pracovaly ještě v Doubravníku železné hamry a mlýny na střelný prach a na papír, doly na železnou a stříbrnou rudu. U Nedvědice se lámal mramor.

Po smrti Ignáce Schröffela připadl majetek dcerám Antoníně a Josefě. Antonína se provdala do Uher za hraběte Esterházyho, Josefa za Viléma Mitrovského³³. Ten roku 1828 koupil i díl náležející Antoníně. Tím se perštejnské panství opět sjednotilo v rukou jediného majitele.

Za první pozemkové reformy roku 1925 vykazovala rozloha perštejnského statku 2729 ha veškeré půdy. Po druhé světové válce byl, roku 1945 na základě dekretu prezidenta republiky, Mitrovským všechen majetek zkonfiskován ve prospěch státu. Veřejnosti byl hrad zpřístupněn již v roce 1929.

3. 2. Prohlídkové trasy

3. 2. 1. Popis jednotlivých tras:

Hrad pro své návštěvníky nabízí čtyři prohlídkové trasy³⁴.

Trasa A:

Trasa A je trasou základní, je zaměřena na vývoj hradu od gotiky až po historismus 19. století a má za úkol návštěvníkům přiblížit historii hradu. Prohlídka trvá přibližně hodinu a návštěvníci mohou vidět hradní kuchyň, jídelnu, gotické místnosti mezi které patří gotická soukromá kaple, šatna pro služebnictvo, ložnice apod., poté sály jako lovecký sál, vstupní sál a přijímací sál a nakonec renesanční místnosti mezi které patří největší a nejhonosnější sál na hradě, sál rytířský, poté obrazárna, dámský budoár, který sloužil jako denní pokoj hraběnky, dětský pokoj, pokoj vychovatelky a renesanční ložnice s prevetem, což je středověká forma arkýřového záchodku, který je vysazen přes zeď na krakorcích.

Všechny další trasy jsou na předchozí telefonickou objednávku a jsou omezeny věkem i počtem návštěvníků.

Trasa B:

Trasa B je určena maximálně pro deset lidí a pro děti nad 10 let. Tato trasa se zabývá genealogií rodu Mittrowských a navazuje na trasu základní. Prohlídka trvá hodinu a půl až dvě hodiny. Zde mohou návštěvníci vidět původní vybavení z 19. století, které využívali Mittrowští. Součástí trasy je i vyhlídková plošina na hranolové věži, na věži čtyř ročních období. Ta je s hradem spojena dřevěným mostkem. Tato věž byla dříve součástí základní

³³ Informace o rodu Mirovských v knize Halada, Jan: Lexikon české šlechty II., AKROPOLIS, Praha 1993, str. 115 – 116.

³⁴ Zdrojem informací k této kapitole bylo vlastní šetření autorky a také průvodcovské texty, které byly poskytnuty správou hradu.

trasy, mostek má však v současné době narušenou statiku, a proto se věž stala součástí výběrové trasy. To je také důvod, proč je trasa omezena počtem lidí.

Trasa C:

Tato trasa se zabývá sklepy a půdami. Návštěvníci zde mohou vidět největší sklep na Pernštejně, švédské sklepy, které při obléhání hradu Švédy sloužily jako vězení, černou kuchyni, kde se nejen vařilo, ale také se zde vytápěly kamna, která byla umístěna ve vedlejších místnostech, a poté půdy. Trasa je zaměřena především na doplnění stavebně historického vývoje, na sklepy, krovy a jiná místa důležitá pro stavební vývoj objektu. Trasa je pro max. 10 osob starších 15 let (min. 5 osob), doba trvání prohlídky je asi 80 minut.

Trasa D:

Poslední trasa nabízí prohlídku kaple na nádvoří, která byla vybudována v 1. polovině 16. století. Zde můžete vidět kapli, sakristii a hodinovou věž. Trasa je max. pro 5 osob starších 15 let a pouze pro fyzicky zdatné a zdravé osoby. Doba trvání je asi 30 minut. Tato trasa nebyla v loňské sezóně přístupná. Je zde totiž dočasně uložený inventář, který se povedlo zachránit z požáru hradního depozitáře, který shořel 15. května 2005.

3. 2. 2. Ceník prohlídkových tras:

<i>Trasa A</i> :	- plné vstupné	70 Kč
	- děti nad 6 let, důchodci a studenti	40 Kč
	- děti do 6 let	10 Kč
<i>Trasa B</i> :	- plné vstupné	160 Kč
	- snížené vstupné	100 Kč
<i>Trasa C</i> :	- plné vstupné	150 Kč
	- snížené vstupné	100 Kč
<i>Trasa D</i> :	- jednotné vstupné	100 Kč

Pokud návštěvník požaduje cizojazyčný výklad, musí si připlatit 50 Kč. Toto je možné pouze na objednávku a pro skupinu min. 25 osob. Hrad je také možné za příplatek navštívit mimo návštěvní dobu. V sezóně tento příplatek činí 100% z požadované ceny, mimo sezónu 300% z požadované ceny. Pokud se v interiérech nachází nějaká výstava nebo minikoncert

popřípadě jiná zvláštní časově omezená akce, připlácí návštěvník 10 Kč ke vstupnému. Rezervace vstupenek je zdarma jak pro skupinu, tak i pro jednotlivce³⁵.

3. 3. Návštěvnost

Návštěvnost³⁶ odráží míru atraktivity a úspěšnosti historické památky na trhu a je brána podle osob, které se zúčastnily jedné z prohlídek hradu. Nejsou zde zahrnováni návštěvníci, kteří navštívili pouze areál hradu, aniž by absolvovali jednu z prohlídek³⁷. Od roku 2005 je na hradě vybíráno vstupné do areálu ve výši 10,- Kč. Toto vstupné bylo zavedeno po požáru hradu 15. května 2005 a slouží především jako příspěvek návštěvníků na opravu shořelého depozitáře³⁸. Každý návštěvník si mohl při vstupu do areálu zakoupit vstupenek více, podle toho, kolik byl ochoten na opravu přispět. Celkem bylo prodáno 96 753 vstupenek. Návštěvnost hradu za rok 2005 však byla pouze 63 248 návštěvníků.

V tabulce číslo 1 je zachycen vývoj návštěvnosti od roku 1993 do roku 2005.

Tabulka č. 1

rok	počet návštěvníků hradu
1993	68 779
1994	59 973
1995	77 374
1996	67 283
1997	59 218
1998	75 070
1999	83 096
2000	77 046
2001	69 075
2002	72 048
2003	76 258
2004	70 939
2005	63 248

Zdroj: výroční zprávy NPÚ v Brně z let 1999 – 2004

Z tabulky i z grafu č. 1 je vidět, že návštěvnost hradu se pohybuje převážně kolem 70 000 návštěvníků. Největší návštěvnosti dosáhl hrad v roce 1999, naopak k největšímu poklesu návštěvníků došlo v roce 1997. Tento pokles byl nejspíše způsoben mohutnými záplavami,

³⁵ Informace o cenách vstupného byly získány na základě vlastního šetření autorky.

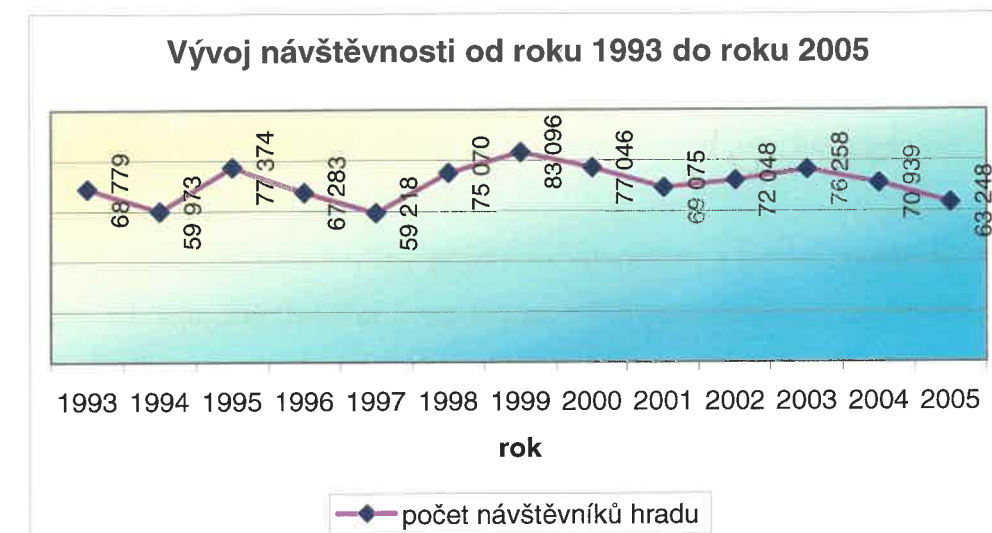
³⁶ Zdrojem informací o návštěvnosti hradu jsou výroční zprávy Národního památkového ústavu v Brně z let 1999 – 2004.

³⁷ Tato informace byla poskytnuta kastelánem hradu, panem mgr. Jakubem Škrabalem.

³⁸ Informace byla získána vlastním šetřením autorky a na základě rozhovoru s kastelánem hradu.

které v tomto roce postihly Českou republiku. Zápory sice nezasáhly přímo oblast Bystřicka, ale byly příčinou sníženého zájmu o účast na cestovním ruchu. Rok 2005 také zaznamenal sníženou návštěvnost, která se podle kastelána hradu pana mgr. Jakuba Škrabala snižuje nejen na hradě Pernštejně, ale i v dalších historických objektech. Toto snížení může být způsobeno klesajícím zájmem obyvatelstva o historické památky a také nepříznivým počasím, které podle mgr. Škrabala v posledních dvou letech historickým památkám nepřeje.

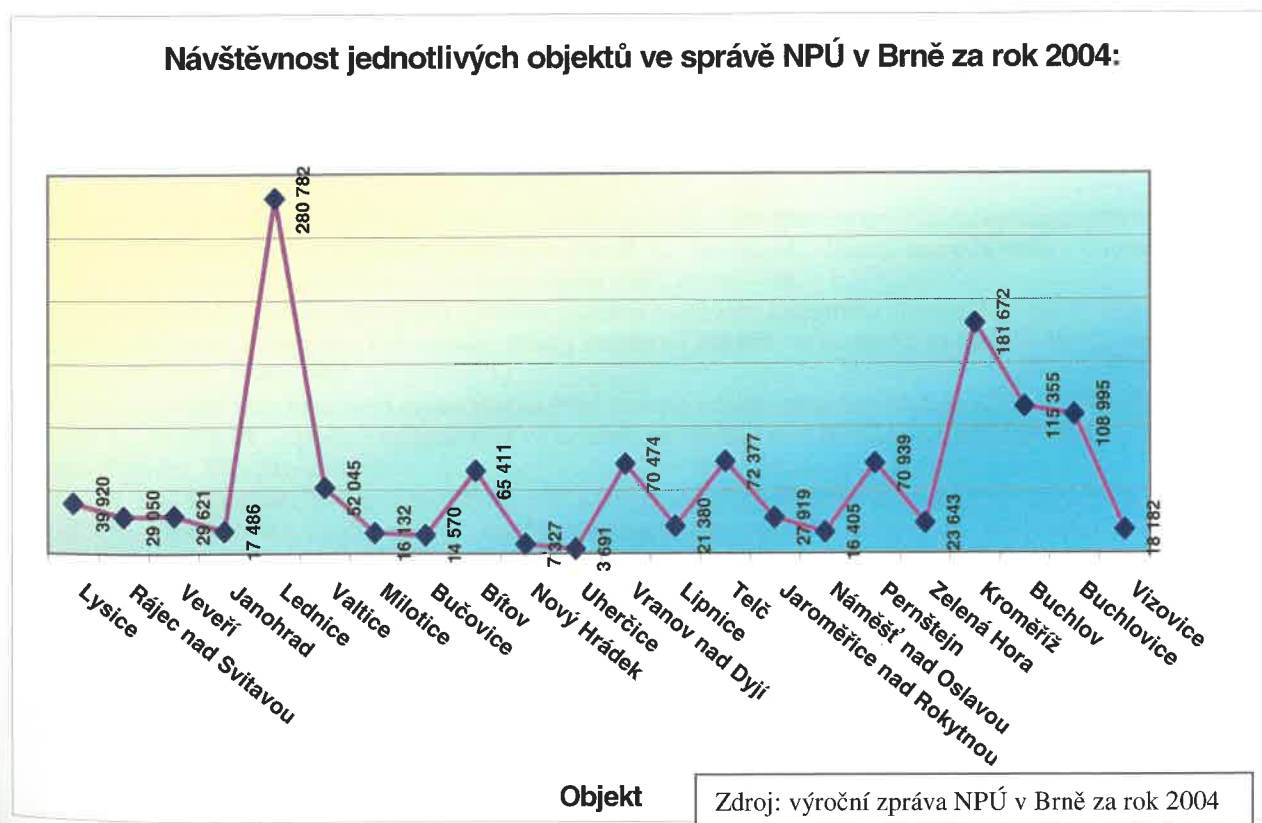
Graf č. 1

Zdroj: výroční zprávy NPÚ v Brně z let 1999 - 2004

V grafu č. 2 je zachycena návštěvnost všech památkových objektů ve správě NPÚ v Brně.

Graf č. 2

Objekt

Zdroj: výroční zpráva NPÚ v Brně za rok 2004

Z grafu vyplývá, že největší návštěvnosti se těší národní kulturní památka zámek Lednice³⁹, který je zapsán na seznamu památek světového kulturního dědictví UNESCO a je součástí Lednicko – valtického areálu. Dále je vysoká návštěvnost evidována u hradu Buchlov⁴⁰ a u zámků Kroměříž⁴¹, Buchlovice⁴² a Telč⁴³. Pernštejn se stal v roce 2004 šestou nejnavštěvovanější památkou ve správě NPÚ v Brně. Návštěvnost hradu je srovnatelná se zámky Telč, Vranov nad Dyjí⁴⁴ a s hradem Bítov⁴⁵.

3. 4. Ekonomické zajištění

SH Pernštejn je financován v rámci Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Brně jako příspěvková organizace zřizovaná Ministerstvem kultury ČR. Národní památkový ústav sdružuje příjmy od všech svěřených subjektů a tyto zdroje poté přerozděluje podle závazků těchto subjektů.

Výnosy hradu jsou tvořeny příjmy ze vstupného, z prodeje publikací a z pronájmů hradu. Opravy hradu jsou finančně kryty jednak z Programu zachrany architektonického dědictví a z provozního rozpočtu objektu. Rok 2005 byl co se týče výnosů vyjímecný. Důvodem je požár hradního depozitáře, který hrad postihl v květnu tohoto roku. V jeho důsledku bylo zavedeno vstupné do areálu hradu, které sloužilo jako příspěvek na opravu depozitáře a každý z návštěvníků mohl přispět libovolnou částkou. Tím se výnosy liší od minulých let. Z tohoto důvodu budou finanční údaje uvedeny za dva roky a to rok 2004 a 2005.

³⁹ Více v Hosák, L., Zemek, M. : Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 137 – 140; Bakalářská práce Kaderková, Soňa: Využití státního zámku Lednice Pro cestovní ruchu v regionu, uloženo na katedře cestovního ruchu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Tábor 1998.

⁴⁰ Hrad je jedním z nejznámějších a nejlépe dochovaných hradů Jižní Moravy a vynikající ukázkou středověké pevnostní architektury, více informací v publikaci Hosák, L., Zemek, M. : Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 66 – 70.

⁴¹ Národní kulturní památka zapsaná na seznamu památek světového kulturního dědictví UNESCO. Více v publikaci Spurný, František a kol.: Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II.: Severní Morava, Svoboda, Praha 1983, str. 131 – 137.

⁴² Národní kulturní památka, která se nachází na Jižní Moravě a byla vystavěna v letech 1707 – 1738. Více v Hosák, L., Zemek, M. : Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 70 – 73.

⁴³ Zámek Telč se nachází ve stejnojmenném městě, které je městskou památkovou rezervací a památkou UNESCO. Více v Hosák, L., Zemek, M. : Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 225 – 231 a v diplomové práci Hrbková, Zdeňka: Telč jako památka na seznamu kulturního dědictví UNESCO v cestovním ruchu, uloženo na katedře cestovního ruchu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Tábor 2004.

⁴⁴ Národní kulturní památka, která se nachází na Jižní Moravě. Jedním z držitelů původního hradu byli i páni z Pernštejna. Na zámek byl hrad přestavěn v 18. století. Více v Hosák, L., Zemek, M. : Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 259 – 261.

⁴⁵ Významná součást pevnostní linie na moravsko-rakouské hranici při řece Dyji. Hrad byl vybudován v 11. století a je národní kulturní památkou. Více v Hosák, L., Zemek, M. : Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 31 – 34.

Ekonomická situace SH Pernštejn za rok 2004:

Výnosy:	5 001 000,- Kč
Dotace z „Programu zachrany architektonického dědictví:	1 900 000,- Kč
Náklady: - provozní náklady:	4 204 000,- Kč
- mzdové náklady včetně zákonných odvodů:	2 758 000,- Kč

Dotace byla poskytnuta na opravu krovů a střech, která byla úspěšně dokončena.

Ekonomická situace SH Pernštejn za rok 2005:

Výnosy:	5 074 000,- Kč
Dotace z „Programu zachrany architektonického dědictví:	3 300 000,- Kč
Náklady: - provozní náklady:	2 883 000,- Kč
- mzdové náklady včetně zákonných odvodů:	2 867 000,- Kč

Škoda po požáru hradu je odhadována na cca 48 000 000,- Kč a její odstranění bude financováno jednak z veřejné sbírky České televize a ze sponzorských darů a dále z dotace krajského úřadu Jihomoravského kraje a z účelových prostředků vlády ČR. Na opravu je vypsáno výběrové řízení, které v současné době probíhá. Výsledkem tohoto výběrového řízení bude návrh "Smlouvy o dílo ", kde bude vyčíslena potřebná finanční částka i doba plnění.

SH Pernštejn je z hlediska výnosů srovnatelný s hradem Bítov a zámky Vranov nad Dyjí a Valtice⁴⁶.

Aby bylo možné srovnat výnosy, je nutné od výnosů za rok 2005 odečíst částku, která byla získána jako vstupné do areálu hradu a to 967 530,- Kč. Takto upravené výnosy budou poté činit 4 106 470,- Kč, tzn. že rozdíl mezi výnosy za rok 2004 a 2005 činí 894 530,- Kč. Pokles návštěvníků hradu se tedy projevil i v ekonomické situaci hradu. Provozní náklady byly v roce 2005 o 1 321 000,- Kč nižší⁴⁷

⁴⁶ Zámek, který náleží do Lednicko – valtického areálu, vystavený v 18. století jako hlavní sídlo rodu Lichtenštejnů. Více informací v Hosák, L., Zemek, M. : Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 242 – 244 a v bakalářské práci Kolmanová, Ivana: Komparativní analýza cestovního ruchu na Valticku, uloženo na katedře cestovního ruchu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Tábor 1998.

⁴⁷ Informace o ekonomickém zajištění byly poskytnuty pracovníci NPÚ v Brně, paní Ing. Dagmar Krejčovou, vedoucí ekonomického odboru.

4. Region Bytřicko

Oblast, do níž spadá hrad Pernštejn, odpovídá správnímu mikroregionu Bytřicko⁴⁸ společně s obcí Nedvědice⁴⁹. Tato obec byla do 31. 12. 2004 součástí kraje Vysočina⁵⁰. Od 1. ledna 2005 náleží do Jihomoravského kraje. V této práci je součástí zvolené oblasti nazvané region Bytřicko.

Zvolený region leží v severovýchodním cípu Českomoravské vrchoviny, v Hornosvratecké vrchovině a je součástí okresu Žďár nad Sázavou, tedy kraje Vysočina. Do regionu náleží 34 obcí včetně obce Nedvědice. Centrem oblasti je město Bystřice nad Pernštejnem.

4. 1. Ubytovací možnosti

V oblasti se nachází sedm hotelů s cca 430 lůžky, jedenáct penzionů s cca 482 lůžky, šestnáct ubytoven s 390 lůžky, dvě chatové osady s 68 lůžky. Je zde také možnost ubytování v soukromí, k dispozici je 35 lůžek a ve Sportovním areálu Borovinka, zde je 49 lůžek. V oblasti jsou také dva stanové kempy. Pro návštěvníky hradu jsou nejatraktivnější ubytovací prostory, které nabízí přímo obec Nedvědice a to jsou Hotel Myslivna, Penzion Barborka, Penzion a restaurace Hanáček, Penzion Pod Hradem a ubytování Lukášek⁵¹.

Obsazenost byla zjišťována pouze v ubytovacích zařízeních, která se nachází v Nedvědici. Obsazenost Penzionu Barborka je celoročně v průměru asi 60%. Penzion Hanáček je přes letní sezónu obsazován přibližně z 80%, mimo sezónu tak z 20%. Penzion Pod Hradem v současné době nepronajímá pokoje turistům. Penzion je využíván pro dlouhodobější pobyty, tzn. na dobu od půl roku a více. Ubytování Lukášek je ubytování v soukromí rodinného domku. Majitel zde nabízí dva apartmány pro 4-5 lidí s kuchyní, sprchou a toaletami. Obsazenost má v letní sezóně téměř 100%, v zimní sezóně cca 80%, v této sezóně jsou apartmány využívány především lyžaři. Hotel Myslivna má v letní sezóně téměř 100% obsazenost, ale v současné době neubytovává turisty, ale spíše děti a rodiny s dětmi. V zimní sezóně je hotel opravován, proto v tomto období není obsazován. Hotel je připravován pro lázeňské pobyty, které by chtěl v budoucnu nabízet. Plánuje nabízet především rehabilitační služby, které by poskytoval odborný fyzioterapeut. S dokončením rekonstrukce počítá přibližně za tři roky.⁵²

⁴⁸ Informace o mikroregionu na www.bystricko.cz.

⁴⁹ Informace o obci na www.nedvedice.cz.

⁵⁰ www.kr-vysocina.cz; www.e-vysocina.cz.

⁵¹ Přehled ubytovacích zařízení viz. Příloha č. 5.

⁵² Informace byly získány na základě terénního výzkumu autorky.

4. 2. Stravovací možnosti

Kromě stravovacích zařízení, která se nachází v již zmíněných hotelích a penzionech, nabízí možnost stravování dalších třináct restaurací s více jak dvěma sty místy k sezení, čtyři kavárny a cukrárny, několik barů, dvanáct hostinců a deset zařízení s rychlým občerstvením či bufetů.⁵³

Návštěvníci hradu mají možnost občerstvit se přímo na hradě a to v Hradním restaurantu starého pana Viléma, umístěném na prvním nádvoří. V dotazníkovém šetření však většina návštěvníků hodnotila služby této restaurace negativně. Nespokojeni byli především s cenami a s kvalitou obsluhy. Na správě hradu si však žádný z návštěvníků nestěžoval a žádná stížnost nepřišla ani z Národního památkového ústavu v Brně. Kdyby se ovšem nějaké stížnosti objevily, bylo by vhodné přemýšlet o změně provozovatele. Hodně návštěvníků hradu také využívá stravovací zařízení v obci Nedvědice.

Tam se nachází např.: Restaurace Na Náměstí, Bistro "U Ježků", Bufet U Čápa, Restaurace Pod Pernštejnem a jiné.

Nejznámější a nejnavštěvovanější restaurací v Nedvědici je Restaurace pod Pernštejnem, která nabízí svým zákazníkům kvalitní služby na dobré úrovni. Ta svoji otvírací dobu přizpůsobila hradní otvírací době. To znamená, že má otevřeno od úterý do neděle od 10.00 do 22.00 hod. V pondělí má restaurace stejně jako hrad zavřeno.

4. 3. Doprava a dopravní dostupnost

Region se nachází nedaleko města Brna a je také na vlakové trase Žďár nad Sázavou – Tišnov. Dopravní spojení do této oblasti a tedy i k hradu je tudíž velmi dobré. Od Brna je hrad vzdálen 36 km severoseverozápadně.⁵⁴

Autobusová doprava:

Pro návštěvníky z Brna je vhodný spoj Brno – Bystřice nad Pernštejnem a zpět. Pokud návštěvník cestuje ze Žďáru nad Sázavou musí v Bystřici nad Pernštejnem přestoupit na příslušný spoj. Přímo u hradu se nachází zastávka Pernštejn hrad, další zastávka je umístěna v obci Nedvědice. Zastávka Pernštejn hrad se nachází u hradního parkoviště, cca 100 metrů od hradu. Zastávka v Nedvědici je od hradu vzdálena cca 1,5 km.

⁵³ Zdrojem informací je vlastní terénní šetření autorky.

⁵⁴ Informace o dopravě byly získány vlastním šetřením autorky.

Železniční doprava:

Zastávka železnice se nachází v obci Nedvědice na trati č. 251. Cestující z Brna musí přestoupit v Tišnově a cestující z Prahy ve Žďáru nad Sázavou na trati č. 250. Zastávka se nachází asi 1,5 km od hradu.

Automobilová doprava:

Návštěvníci jedoucí z Brna se musí vydat směrem na Svitavy, poté musí odbočit na Kuřim a dále pokračovat přes Čebín, Hradčany, Tišnov, Předklášteří, Štěpánovice, Borač, Doubravník a Nedvědici. Návštěvníci jedoucí z Prahy po dálnici musí vyjet na výjezdu Velké Meziříčí a poté jet směrem na Křižanov, přes Moravec, Strážek, Dolní Rožínku, Rožnou a Nedvědici. Další možností je vyjet na výjezdu Velká Bíteš a poté se dát směrem na Tišnov. Návštěvníci, kteří jedou po silnici č. 19 od Žďáru nad Sázavou, musí v Bystřici nad Pernštejnem odbočit na jih podle příslušného silničního ukazatele. Značení v Bystřici nad Pernštejnem však není dostačující. Pokud návštěvník nezná cestu, tak zmíněného silničního ukazatele nenajde a pojedje směrem na obec Nedvědici, což je zajižd'ka. Řešením této situace by bylo umístění aspoň dvou silničních ukazatelů na hlavní silnici procházející obcí, tedy silnici č. 19.

Parkovací možnosti:

Přímo u hradu se nachází placené parkoviště. Při velké návštěvnosti je možnost využít parkovací plochy v obci Nedvědice, které jsou určeny návštěvníkům hradu.

5. Využití volného času

5. 1. Společensko- kulturní možnosti:

V regionu, převážně v Bystřici nad Pernštejnem, se nachází: D-STOP, Klub volného času; kinokavárna; Městské, vlastivědné muzeum; rozhledny Horní les a Karasín; Caffé club a noční klub Ala.

Každý rok na začátku léta se v regionu konají slavnosti Pernštejnského panství, které pořádá hrad Pernštejn společně s obcí Nedvědice⁵⁵. Hrad dále pořádá Podzim na hradě, což je tradiční výstava aranžmá z podzimních květů a plodů v interiérech hradního paláce. Tato výstava se koná vždy koncem září. V zimě se zde také pořádají Vánoce na hradě, které jsou spojeny se řemeslnými trhy, ukázkou starých řemesel a s rytíři.

Návštěvníci regionu mohou také navštívit westernové městečko Šiklův mlýn.

Westernové městečko Šiklův mlýn

Toto městečko⁵⁶ se nachází nedaleko obce Zvole asi 21 km od Bystřice nad Pernštejnem a necelých 20 km od hradu Pernštejn. Městečko pro své návštěvníky nabízí jízdu na elektrickém býku, jízdu ve vláčku Union Pacific, možnost svezení na koni, rýžování zlata, prohlídku galerie Divokého Západu a vzniku Šiklova Mlýna a prohlídku Zoo. Nachází se zde půjčovna kostýmů a městské lázně Margaret's Spa. V hlavní sezóně má městečko ustálený program:

11:00 divadelní příběh

13:30 Westernová show - ukázky výcviku koní a dalších zvířat, kovbojské dovednosti

16:00 akční divadlo

U víkendů s mimořádnou akcí se program mění podle právě připravené akce.

Provozní doba areálu:

Květen – červen: - Po – Čt – otevřeno pro školní a podnikové výlety s celodenním programem

- víkendy – otevřeno dle programové nabídky

1.červenec – 3. září (hlavní sezóna): – pro veřejnost otevřeno nonstop,

program denně od 10:00 (mimo pondělí)

Září – červen: - areál pro veřejnost uzavřen, možnost pořádání firemních akcí

⁵⁵ Program slavností Pernštejnského panství za rok 2005 viz. příloha č. 5.

⁵⁶ Více informací o městečku a jeho službách na www.western.cz.

Ceny vstupného: - prohlídka městečka (den bez programu):	30,- Kč
- všední den - dospělí:	170,- Kč
- děti(4 – 12 let):	85,- Kč
- mimořádné akce - dospělí:	170,- Kč
- děti(4 –12):	85,-Kč

V areálu je možnost ubytování v hotelu Colorado, v penzionu Colorado Grand, v chatové osadě, popřípadě ve stanovém kempu. Také se zde nachází jedna restaurace, dvě zařízení s rychlým občerstvením, kavárna s cukrárnou a dva bary.

V městečku se nachází sportovní hřiště s komplexem bazénů a městečko také nabízí dětské letní tábory s různou tematikou: westernové tábory, indiánské tábory a tábory s výukou jízdy na koních.

5. 2. Sportovní vyžití

Region nabízí dostatek možností sportovního vyžití. V Bystřici nad Pernštejnem se např. nachází Aqua – Klub potápění Bystřice, Bikrosový klub, Cyklistický spolek Bystřice, Jezdecký klub Jiskra, Sportovně střelecký klub, Tenisový klub a Areál Sportu, kde návštěvník najde halu s umělým povrchem, horolezeckou stěnu, bazén, posilovnu, masáže, bowling, kuželky, kulečník a billiard.

V regionu se nachází jedenáct upravených koupališť. V Bystřici nad Pernštejnem je nově vybudován komplex bazénů s plaveckým bazénem, rekreačním bazénem se slanou vodou a dětským bazénem. U komplexu, který je uměle osvětlen, se také nachází hřiště.

V zimě je zde možnost lyžování na pěti lyžařských vlecích. Nejznámější je lyžařský vlek a Ski areál Karasín, který se nachází nedaleko Bystřice nad Pernštejnem. Součástí areálu je i rozhledna Karasín, která je využívána především v letní sezóně. Je zde také možnost zahrát si petanque⁵⁷ a nachází se zde dětský koutek. Provozní doba je ve všední dny od 10:00 do 21:00 hod., o víkendu areál otvírá již v 8:00 ráno. Cena jedné jízdy na vleku je 10 Kč. Cena třinácti jízd je 100,- Kč, za dvacet sedm jízd zaplatí návštěvník 200,- Kč. U rozhledny je možnost občerstvení⁵⁸.

Město Bystřice nad Pernštejnem také udržuje lyžařské stopy pro lyžaře, kteří mají raději běžecké lyže než sjezdové.

⁵⁷ Více informací o této hře na www.peque.cz.

⁵⁸ Více informací na www.karasin.cz.

5. 3. Turistika, cykloturistika

5. 3. 1. Pěší výlety⁵⁹

Bystřice nad Pernštejnem

Obec byla založena ve 13. století pány z Medlova, později nazývanými z Pernštejna. Na město byla povýšena v r. 1580 císařem Rudolfem II. Habsburským⁶⁰. Město má přibližně 9007 obyvatel a je správním střediskem mikroregionu. Prohlídka města zabere asi tři hodiny. Doporučené cíle jsou Masarykovo náměstí, kde se nachází kostel sv. Vavřince, radnice se sídlem vlastivědného muzea, Městské muzeum⁶¹, kde si může návštěvník prohlédnout přírodopisné, historické a národopisné sbírky, dále Kašna, Sloup s plastikou Panny Marie a sochami svatých, památník osvobození, pískovcový kříž a památkové chráněné budovy. Dalšími doporučenými cíli jsou socha T. G. Masaryka, kostel sv. Trojice s hrobkou Arnošta Matyáše Mitrovského, kaple sv. Anny, galerie DUNA – TŘI⁶² s prezentací tvorby studentů vysokých výtvarných škol v ČR formou vernisáží.

Horní Svratka a Vítochov (červená turistická značka)

Jimramov – Dalečín – Vítochov – Karasín – Vír

Trasa je putováním podél Svratky. Výchozím i příjezdovým místem je město Jimramov. Je to středně náročná trasa dlouhá 19 km a trvá asi pět hodin.

Vír a okolí

Vír – Chlum – přehrada Vír – Pivonice – Zubštejn – Kobylnice – Vír

Trasa prochází přes přírodní park Svratecká hornatina. Výchozím i příjezdovým místem je obec Vír, která je vzdálená asi 6 km severovýchodně od Bystřice nad Pernštejnem. Tato středně náročná trasa je dlouhá 17 km, tj. asi čtyři hodiny.

Bystřice nad Pernštejnem a údolí Svratky (modrá a červená turistická značka)

Bystřice nad Pernštejnem – Aueršperk – Pivonice – Štěpánov – Nedvědice

Jde o putování krajem pánů erbu zubří hlavy, tj. Pernštejnů. Výchozím i příjezdovým místem je město Bystřice nad Pernštejnem, trasa patří mezi náročnější, je dlouhá 20 km a trvá asi pět hodin. Vede částečně po značených i neznačených cestách.

⁵⁹ Veškeré značené turistické stezky jsou zachyceny v turistické mapě Vysočinou na kole, na lyžích a pěšky, Kompakt, Poděbrady 2000.

⁶⁰ Janáček, Josef: Rudolf II. a jeho doba, Paseka, Praha 2003; www.zivotopisyonline.cz/rudolf-druhy-habsbursky.php.

⁶¹ Více informací o muzeu na www.bystricko.cz. Otvírací doba: v Út-Pá: 8:00-11:30, 12:30-16:00 So-Ne: 8:00-16:00 (v období 1.5. - 31.10.). Vstupné: 10 Kč, děti, studenti a důchodci 5 Kč.

⁶² Více informací o galerii na www.bystricko.cz. Otvírací doba: Po 14 - 22, Čt 14 - 22, Pá 14 - 23, So 16 - 23, Ne 10 - 22 hod.

Pernštejn

Nedvědice – Sejřek – Střítež – Věžná – Pernštejn – Nedvědice

Okružní trasa s výhledy na Pernštejn a jeho prohlídka. Tato středně náročná trasa je dlouhá 18 km a trvá přibližně 4,5 hodiny.

Křížovice a Doubravník (modrá turistická značka)

Nedvědice – Skorotice – Křížovice – Doubravník – Černvír - Nedvědice

Putování kolem řeky Svratky s návštěvou Galerie z ruky, mramorového kostela a dřevěného krytého mostu. Galerie se orientuje na moderní umění, vystavuje a prodává obrazy, sochy, skleněné objekty, grafiky, šperky, hedvábné šátky, kabelky i keramiku⁶³. Tato trasa je středně náročná po značených cestách, dlouhá třináct kilometrů, tj. asi tři hodiny.

Zvole a údolí Bobrůvky (červená a modrá turistická značka)

Rozsochy, žel. zastávka - Zvole-Olešínky-Strážek-Mitrov-Bukov-Rožná, žel. Stanice

Trasa je méně náročná, vedená po značených i nezačtených cestách, dlouhá 22 km, tj. asi 5,5 hodiny.

Údolí Loučky (červená a modrá turistická značka)

Věžná, žel.zastávka-Habří-Trenckova rokle-Skryje-Újezd-Dolní Loučky

Jedná se o náročnou trasu s různými překážkami, která je dlouhá 23 km a trvá asi 5,5 hodiny.

Karasín – Vítochov (červená turistická značka)

Půldenní výlet, který nabízí neobyčejný výhled do kraje z karasínské rozhledny a historický skvost v podobě kamenného kostelíku s románským základem. Karasín je vesnice s ukázkami lidové architektury. Místní rozhledna je jedním z nejvyhledávanějších míst Bystřicka. Ve Vítochově se nachází původně románský kostel sv. Michala s opevněním⁶⁴.

Aueršperk – Zubštejn – Pyšolec (červená turistická značka)

1-denní výlet za romantikou zřícenin v náročnějším terénu s možností návštěvy obce Vír, která nabízí kromě přehrady mnoho dalších turistických zajímavostí.

5. 3. 2. Cyklotrasy⁶⁵

Bystřice nad Pernštejnem - Aueršperk - Pivonice - Zubštejn - Kobylnice - Pyšolec - Kobylnice – Pivonice - Aueršperk - Bystřice nad Pernštejnem

Tato trasa je dlouhá 26,5 km a je vedena náročným terénem po modré turistické značce.

⁶³ Více informací na www.bystricko.cz.

⁶⁴ Více informací v publikaci Hosák, L., Zemek, M.: Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 255.

⁶⁵ Veškeré značené cyklotrasy jsou zachyceny v turistické mapě Vysočinou na kole, na lyžích a pěšky, Kompakt, Poděbrady 2000.

Jimramov – Dalečín – Vír

Středně náročná trasa dlouhá 40 km, vedená po červené turistické značce.

Hrad Pernštejn a klášter Porta coeli

Dvoudenní cyklistický výlet za perlami architektury. Trasa prvního dne je dlouhá 22,5 km a vede z Bystřice nad Pernštejnem přes obce Věchnov, Býšovec, Smrček, SH Pernštejn, Nedvědice, Černvír, Skorotice, Křížovice, Skorotice do Nedvědice. Trasa druhého dne je dlouhá 42 km a vede z Nedvědice přes obce Černvír, Doubravník, Prudká, Borač, Štěpánovice, Předklášteří u Tišnova, Štěpánovice, Borač, Prudká, Doubravník, Nedvědice, Smrček, Býšovec, Věchnov do Bystřice nad Pernštejnem.

Zvole – Bobrová – Westernové městečko – Dolní Rožínka – Bukov

Tato trasa je dlouhá 41 km a vede z Bystřice nad Pernštejnem přes obce Rodkov, Horní Rožínka, Zvole, Olešínky, Bobrová, Mirošov, Blažkov, Western City, Blažkov, Dolní Rožínka, Bukov, přes zříceninu Lísek, dále přes obce Bukov, Milasín, Rožná a Zlatkov.

Bystřice nad Pernštejnem - Lesoňovice - Pivonice - Zubštejn - Pivonice - Kobylnice - Pyšolec - Vír - Aueršperk - Ždánice - Vítochov - Písečné - Dalečín

Tato trasa je dlouhá 34 km a není cyklisticky příliš náročná. Je vedena po poměrně pohodlných a dobře sjízdných cestách.

Bystřice nad Pernštejnem - Aueršperk - Vír - Dalečín - Písečné - Vítochov - Bystřice nad Pernštejnem

Tato trasa je dlouhá 30 km a je středně náročná.

Svratecká vodohospodářská naučná stezka

Tato stezka byla slavnostně otevřena 30. července 2005 a je první etapou komplexního dlouhodobého programu mikroregionu Bystřicko s pracovním názvem „Vysočinou za zdravím i poznáním“. Tento program je zaměřen na výchovu a vzdělávání, zejména v oblasti ochrany a tvorby kulturní venkovské krajiny. Trasa Dalečín náměstí – Švařec úpravna vody, je dlouhá 16,1 km. Součástí stezky je sedmáct panelů s naučnými texty a grafickými materiály a pět informačních panelů o obcích na trase (Dalečín, zaniklá obec Chudobín, Vír, Koroužné a Švařec). V Dalečíně a Víru jsou umístěny tabule s možnostmi ubytování, stravování a s aktuálními informacemi o sportovních, kulturních a jiných akcích pořádaných v mikroregionu.

5. 3. 3. Charakteristika jednotlivých míst⁶⁶

Dalečín

V obci je možno navštívit původně gotický kostel sv. Jakuba, připomínaný z roku 1358, který byl v letech 1742-46 barokně přestavěn. Dále zámek postavený r. 1850 v alpském stylu a zříceninu hradu Dalečín se zachovanou větší částí vnější mohutné plášťové zdi o třech patrech se střílnovými okénky a se základy obvodových hradeb a hradební hranolové věže.

Karasín

Obec se nachází nedaleko Bystřice nad Pernštejnem a je zde lyžařský vleč a Ski areál Karasín⁶⁷. Součástí areálu je i rozhledna Karasín, která je využívána především v letní sezóně. Více o Ski areálu viz kapitola číslo 5. 2., strana 25.

Vír

Vír je centrem turistiky od 80. let 19. století díky činnosti hostinského Františka Šťastného, který ve svém hostinci přivítal i Karla Čapka⁶⁸, J. Masaryka⁶⁹ a další. Návštěvníky lákají stavby lidové architektury, skalní vyhlídky Hrabecí stolek, přírodní rezervace Vířská skalka. Na kopci Ostražka se nachází chráněné druhy rostlin. Kopec byl vyhlášen přírodní památkou. Odtud pochází legendární „Navrátilův mlýnek“, soubor dřevěných figurek, které poháněla vodní energie. Mlýnek byl renovován a dnes je atrakcí na nádvoří Horáckého muzea⁷⁰ v Novém Městě na Moravě.

Vířská přehrada

Přehrada Vír se stavěla v letech 1948 – 1957 a slouží pro snížení průtoků velkých vod, k energetickým účelům a především jako zásobárna pitné vody pro Brno a další oblasti. Nádrž Vír pod obcí je v provozu od r. 1952, zajišťuje rovnoměrnější průtok v řece a slouží k rybolovu.

Zubštejn

Zubštejn⁷¹ je nejvýše položená hradní zřícenina na Moravě. Je nejmohutnější v celém okolí a opředená mnoha pověstmi. Hrad byl vystavěn ve stylu gotiky zřejmě ve 14. století a patřil pánům z Pernštejna. Hrad střežil hlavní osu kolonizace, řeku Svratku. Od r. 1596 je uváděn jako pustý. Dodneška se dochoval zbytek paláce se čtyřmi klenutými místnostmi a část vstupní věže, k jejíž bráně vedl padací most.

⁶⁶ Více informací o Bystřicku a jednotlivých obcích v turisticko – vlastivědném průvodci Jurman, Hynek: Bystřicko, SURSUM, Tišnov 1998.

⁶⁷ Více informací na www.karasin.cz.

⁶⁸ Buriánek, František: Karel Čapek, Československý spisovatel, Praha 1988.

⁶⁹ Fischl, Viktor: Hovory s Janem Masarykem, Česká expedice: Riopress, Praha 1996; Kosatík, Pavel: Jan Masaryk: pravdivý příběh, Mladá fronta, Praha 1998.

⁷⁰ Informace o Horáckém muzeu na www.hm.nmmn.cz.

⁷¹ Jurman, Hynek: Zubštejnské dědictví, Sursum, Tišnov 2001; Hosák, L., Zemek, M.: Hrad, zámek a tvrz v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 272.

Aueršperk

Aueršperk⁷² je zřícenina hradu, který je pustý již od roku 1403. Kromě zříceniny hradní věže je možno vidět četné zbytky základového zdiva paláce a hluboký příkop s valem. Hrad byl nejspíše postaven Pernštejny.

Nedvědice

Ves pod hradem Pernštejnem se poprvé připomíná roku 1350 jako majetek Pernštejnů⁷³. Název "medvědí ves" koresponduje s německým názvem blízkého hradu Bärenstein - medvědí kámen. Těžil se zde mramor na stavbu hradu Pernštejna a chrámu v Doubravníku. Žil tu, tvořil a je zde pochován Alois Lukášek (1911-1984), akademický malíř, především krajinář⁷⁴. Nachází se zde farní kostel sv. Kunhuty a přírodní rezervace Nad Horou se smíšenými a listnatými porosty na skalnatých svazích s bylinným podrostem.

Pyšolec

Pyšolec je další hradní zřícenina umístěná nad řekou Svratkou. Hrad je jako zbořený uváděn od roku 1464. Hradu vévodila mohutná válcová věž, jejíž značná část se zachovala dodnes. Navíc je tu vysoký zbytek paláce⁷⁵.

Zvole

Zde je možno vidět farní chrám sv. Václava, který je považován za barokní perlu Vysočiny od architekta J. B. Santiniho⁷⁶. Vystavěn byl v letech 1713 – 1717 a stavebníkem byl opat žďárského cisterciáckého kláštera Václav Vejmluva⁷⁷. Nad hlavním oltářem mohou návštěvníci vidět obraz sv. Václava z druhé poloviny sedmnáctého století, jehož autorem je Karel Škréta⁷⁸.

Dolní Rožínka

Tato obec je známá těžbou uranové rudy, která zde započala v roce 1957 a nyní se plánuje její ukončení. V obci se nachází renesanční zámek z 16. století, který byl ve století osmnáctém klasicistně přestavěn⁷⁹. Zámek byl do roku 1945 sídlem hraběcího rodu

⁷² Hosák, L., Zemek, M.: Hradý, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 29.

⁷³ O obci Nedvědice pojednává publikace Kuča, Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku IV., Libri, Praha 1996, str. 275 – 279.

⁷⁴ Malá, Alena a kol.: Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2001 VII., výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2001, str. 217.

⁷⁵ Hosák, L., Zemek, M.: Hradý, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 199.

⁷⁶ Horyna, Mojmír: Jan Blažej Santini - Aichel, Karolinum, Praha 1998.

⁷⁷ Kalista, Zdeněk: Česká barokní gotika a její žďárské ohnisko, Blok, Brno 1970.

⁷⁸ Neumann, Jaromír: Karel Škréta, Nakladatelství československých výtvarných umělců, Praha 1956; Neumann, Jaromír: Karel Škréta a jeho syn, Akropolis, Praha 2000

⁷⁹ Hosák, L., Zemek, M.: Hradý, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 93.

Mitrovských⁸⁰. Dnes se zde nachází škola. Koncem 18. století zde založil hrabě Jan Nepomuk Mitrovský anglický park a o něco výše lesopark Templ s egyptským obeliskem. Také se zde nachází klasicistní kaple s hrobkou Jana Nepomuka.

Bukov

Zde se nachází původně raně gotický kostel sv. Jakuba z konce 13. století, který byl v 19. století přestavěn. Návštěvníci mohou také navštívit formanskou hospodu z r. 1596. U obce se nachází zřícenina strážního hradu Lísek (Bukov) z poloviny 13. století, který je od roku 1504 pustý. Zřícenině dnes dominuje zbytek válcové věže, lze zde spatřit odkryté základy paláce i hospodářských budov a hluboký příkop kolem torza stavby⁸¹.

Smrček

Jde o známé naleziště opálů. V minulosti se tu těžil mramor, živec, hadec a magnezit. Návštěvník zde najde Ranch "S", který provozuje projížďky na koních, provádí se zde jezdecký výcvik herců a příprava komponovaných představení. Nejvíce místní kolbiště ožívá při rytířských turnajích, které se konají v rámci Slavností pernštejnského panství na počátku července. Příjemné posezení a chutná jídla nabízí Zájezdní hostinec uhlíře Věňavy, odkud se naskýtá krásný pohled na hrad Pernštejn⁸².

Černvín

V obci se nachází památkově chráněná usedlost, býval zde mlýn s pilou, která je v provozu dodnes a bývalá cihelna, jež vyráběla cihly s iniciálami HP, které se nacházejí na historických stavbách v okolí. Dále se zde nachází kostel Nanebevzetí P. Marie, který byl vystavěn roku 1218 v románském slohu⁸³, je střežen třemi prastarými lipami a patří mezi nejpozoruhodnější stavební památky v České republice. Uvnitř se nachází cenný mramorový portál do sakristie, vzácné řezbářské práce a gotické nástěnné malby. Návštěvníci mohou také vidět krytý trámový most přes řeku Svratku s šindelovou střechou, což je ukázka lidové architektury⁸⁴. Postaven byl v roce 1718 a je tedy nejstarší na celé Moravě⁸⁵.

Křížovice

Zde mohou návštěvníci navštívit Galerii z ruky, což je umělecké centrum s netradičním umístěním v prostorách bývalé stodoly obklopené zelení. Konají se zde prodejní výstavy a

⁸⁰ Informace o rodu Mirovských v knize Halada, Jan: Lexikon české šlechty II., AKROPOLIS, Praha 1993, str. 115 - 116

⁸¹ Hosák, L., Zemek, M.: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 73.

⁸² Více o obci v turisticko – vlastivědném průvodci Jurman, Hynek: Bystřicko, Sursum, Tišnov 1997, str. 165.

⁸³ Informace o uměleckých slozích v publikaci Sedlář, Jaroslav: Umělecké slohy a jejich hlavní znaky, CERM, Brno 1996.

⁸⁴ Jančar, Josef: Lidová kultura na Moravě, Ústav lidové kultury a Muzejní vlastivědná společnost v Brně, Strážnice 2000.

⁸⁵ Hosák, L., Zemek, M.: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 83.

vernísáže s mezinárodní účastí doplněné o koncerty a kulturní představení⁸⁶.

Doubravník

Starobylé sídlo⁸⁷, které sehrálo důležitou roli při kolonizaci horního povodí Svratky vedené Štěpánem z Medlova. Od roku 1995 je obec památkovou zónou. K významným rodákům lze zařadit Leopolda Mazáče⁸⁸ (1902-1997), řídícího učitele, správce obecního archivu, spisovatele a majitele prvního vydání Komenského Labyrintu světa z roku 1631. V Doubravniku působí Stanislav Bělík, výtvarník, krajinář a ilustrátor. Nachází se zde kostel Povýšení sv. Kříže, což je nejhodnotnější sakrální stavba Pernštejnů a jedno z nejpozoruhodnějších děl z přelomu gotiky a renesance u nás. Postaven byl z nedvědického mramoru na místě, kde Pernštejnové v letech 1535-1548 zničili klášter. Pod podlahou se nachází pernštejnská hrobka vyloupená Švédy za třicetileté války. V r. 1867 byla přistavěna hrobka Mitrovských. Dále se zde nachází kaplička sv. Anny, barokní poutní kaple sv. Máří Magdaleny na kopci Bozinka, v Závojského vile je umístěn doubravnický archiv pod záštitou depozitáře Státního okresního archivu. Náměstí bylo vyhlášeno kulturní památkou. V parku se nachází sochy sv. Jana Nepomuckého⁸⁹ a sv. Šebestiána. Domek č. 87 je ukázkou lidové architektury. Pan Jirčík⁹⁰ v něm shromáždil cenné sbírky: malovaný nábytek, dobové nádobí, obrázky na skle či tkalcovský stav.

Prudká

Zde se nachází papírna, bývalý mlýn, bývalá hájenka, dřevěná krytá lávka a sokolí skála, což je od roku 1949 přírodní rezervace. Hnízdil zde sokol stěhovavý, dnes výr a káně lesní, roste zde např. tis červený.

Předklášteří - brána Českomoravské vysočiny

Zde vyniká klášter Porta coeli⁹¹, ženský cisterciácký klášter, v překladu Brána nebes, založený v r. 1233 vdovou po Přemyslu Otakaru I. královnou Konstancí⁹². Dominantou areálu je nesmírně cenná goticko-románská bazilika Nanebevzetí Panny Marie, vysvěcená roku 1239. Právě zde byla pohřbena zakladatelka kláštera spolu se synem Přemyslem. Bohatě zdobený vstup, symbolizujícím onu "portu coeli" - bránu nebes, je unikátní gotický portál.

⁸⁶ Více informací o obci v turisticko – vlastivědném průvodci Jurman, Hynek: Bystřicko, Sursum, Tišnov 1997, str. 103 – 104.

⁸⁷ Více o obci v v turisticko – vlastivědném průvodci Jurman, Hynek: Bystřicko, Sursum, Tišnov 1997, str. 65 – 70.

⁸⁸ Urbánková, Vlasta: Jak srdce zvonu: portrét Leopolda Mazáče, Inforamční a metodické centrum; [S.l.]: Společnost Anny Pamrové, Žďár nad Sázavou 1997.

⁸⁹ Vlček, Emanuel: Jan z Nepomuku (Sv. Jan Nepomucký): Jeho život, umučení a slavné působení ve světle současné historie a antropologie, Vesmír, Praha 1993; Vlnas, Vít: Jan Nepomucký, česká legenda, Mladá fronta, Praha 1993.

⁹⁰ Pan Vladimír Jirčík je občanem obce Doubravník a člen sociální, kulturní a školské komise obce.

⁹¹ www.pamatky.xf.cz/porta/info.htm.

⁹² Zemlička, Josef: Přemysl Otakar I.: panovník, stát a česká společnost na prahu vrcholného feudalismu, Svoboda, Praha 1990, www.zivotopisyonline.cz/premysl-otakar-prvni.php

Komplex byl v roce 1991 vrácen cisterciáckému řádu. V areálu je veřejnosti přístupný kostel, unikátní křížová chodba s rajským dvorem a kapitulní síň. Návštěvníci mohou také navštívit Podhorácké muzeum, což je budova bývalého proboštství, součást Okresního muzea Brno – venkov. Nachází se zde expozice minerálů a výstava interiéru měšťanského pokoje z přelomu 19. a 20. století.

Lísek

V obci je možno navštívit empírový kostel sv. Mikuláše, rychtu ze 16. století s původním vjezdem do dvora a se zbytky výzdoby. K obci patřil nedaleký dvůr Na Skalách, jenž tu stál zřejmě už v 16. století. Dnes je zde Skalský rybník a hotel Skalský dvůr (otevřen 1985), který slouží k rekreaci, školením a poradám. V lese u Lísku byl r. 1830 zastřelen legendární poslední pernštejnský vlk. Pamětní mramorová deska dala název i blízké přírodní památce kyselých bučin Vlčí kámen.

Kobylnice

Kobylnice je část Koroužné. Památkou je zde železný kříž na návsi, který v roce 1884 zbudovala obec za pomoci hraběte Mitrovského.

Lesonovice

Obec se poprvé připomíná roku 1348. Své správní středisko měla postupně na Zubštejně, Pyšolci a nakonec trvale na Pernštejně. Památkou je kaplička se zvoničkou na návsi i před ní stojící železný kříž z roku 1851.

Vítochov

Nejcennější památkou je zde kostel sv. Michala⁹³, uvnitř kterého se nachází kamenná křtitelnice z poloviny 13. století.

Jimramov

Starobylé městečko, rodiště významných osobností, na soutoku Svatky a Fryšávky založené ve 13. století Jimramem, synem kolonizátora Štěpána z Medlova. V letech 1778-1948 zde sídlil italský rod Belcrediů. Roku 1990 bylo město vyhlášeno za městskou památkovou zónu a roku 1994 za památkové ochranné pásmo. Nejvýznamnějšími pamětihodnostmi města jsou:

- barokně přestavěný katolický kostel ze 13. století,
- evangelický kostel,
- radnice ze 16. století,

⁹³ Více informací v publikaci Hosák, L., Zemek, M.: Hradky, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava, Svoboda, Praha 1981, str. 255.

- horní škola z r. 1801, kde je dnes umístěna knihovna, výstavní síň a Síně jihomoravských rodáků s expozicí Karla Slavíčka, bratrů Mrštíků a Jana Karafiáta⁹⁴. Před budovou stojí socha sv. Jana Nepomuckého z r. 1712,
- Christianeum, bývalý klášter postavený r. 1889 hrabětem Egbertem Belcredi, v majetku rodu Belcrediů,
- rodný dům evangelického faráře a autora Broučků Jana Karafiáta, v němž se narodil roku 1846. Na domě je umístěna pamětní deska,
- rodný dům spisovatelů bratrů Mrštíků s pamětní deskou Aloisovi a Vilému Mrštíkovým, zhotovená akademickým sochařem Juliem Pelikánem⁹⁵,
- renesanční zámek postavený v letech 1588 – 1596 Pavlem Katarinem z Kataru,
- hrobka Belcrediů, kamenná stavba v novogotickém stylu, postavená r. 1869,
- vrchol Prosíčka (793 m n.m.), který byl v roce 1988 vyhlášen přírodní památkou jako geomorfologický skalní útvar s balvanitými sutěmi,
- údolí Fryšávky, které bylo zařazeno do Zelené knihy Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů (IUCN

⁹⁴ Kovalčík, Zdeněk: Jan Karafiát a jeho Broučci, Item, Ostrava 1992; Kovařík, Vladimír: Literární toulky Moravou, Albatros, Praha 1978.

⁹⁵ Lakosi, Jaromír: Sochař Julius Pelikán, Krajské nakladatelství, Brno 1962

6. Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření⁹⁶ bylo provedeno v období hlavní letní sezóny, tedy v měsících červenec a srpen. Dotázáno bylo 148 návštěvníků hradu. Účelem dotazníkového šetření bylo zjistit, co je hlavním důvodem návštěvy hradu, jestli se tam návštěvníci rádi vrací, jak se o hradu dozvěděli, co hodnotí negativně, co pozitivně, jak dlouho se zdrží v okolí hradu a zda využili některého ze stravovacích a ubytovacích zařízení. Podle těchto kritérií byly vybrány vhodné otázky, na které dotazovaní odpovídali. Součástí dotazníku byly i otázky, které se týkaly osobních údajů respondentů. Jejich účelem bylo zjistit jací, návštěvníci hrad převážně navštěvují z hlediska demografického, geografického a sociálního.

1. Co Vás napadne, když se řekne Pernštejn?

Většinu dotazovaných při této otázce napadlo, že Pernštejn je hrad. Ti, kteří tento hrad navštívili vícekrát, si pamatovali zuba z pověsti o založení hradu a z erbu Pernštejnů a také vyhlídkovou věž se čtyřmi ročními obdobími. Někteří si v souvislosti s Pernštejnem vybavili požár depozitáře z května loňského roku.

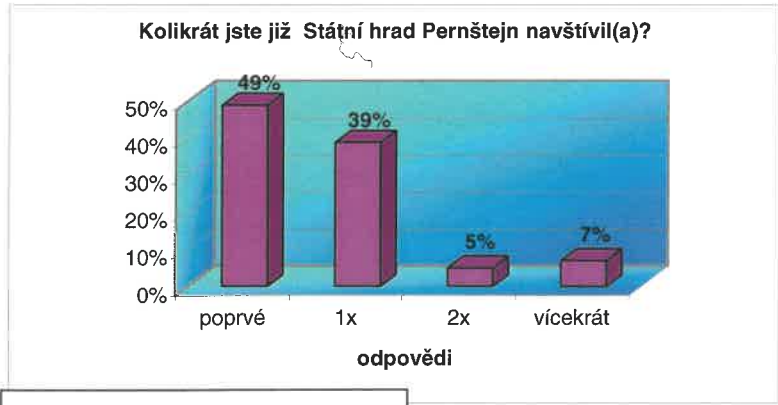
2. Kolikrát jste již Státní hrad Pernštejn navštívil(a)?

Tabulka č. 2

odpovědi	počet osob	procento
poprvé	72	49%
1 x	58	39%
2 x	8	5%
vícekrát	10	7%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 3

Zdroj: dotazníkové šetření

⁹⁶ Vzor dotazníku viz příloha číslo 6; Metodická předloha k vytváření dotazníku viz poznámka č. 2.

Většina dotázaných byla na hradě poprvé a to 49%, naproti tomu 39% dotázaných navštívilo hrad již podruhé.

3. Co je důvodem Vaší opětovné návštěvy?

Na tuto otázku odpovědělo jen 76 dotázaných, tj. 51%. Většina těch, kteří hrad navštívili již poněkolkáté, ho chtěla ukázat svým dětem či vnoučatům a udělat si hezký výlet s rodinou. Takto odpovědělo 71 dotázaných, tedy 48%.

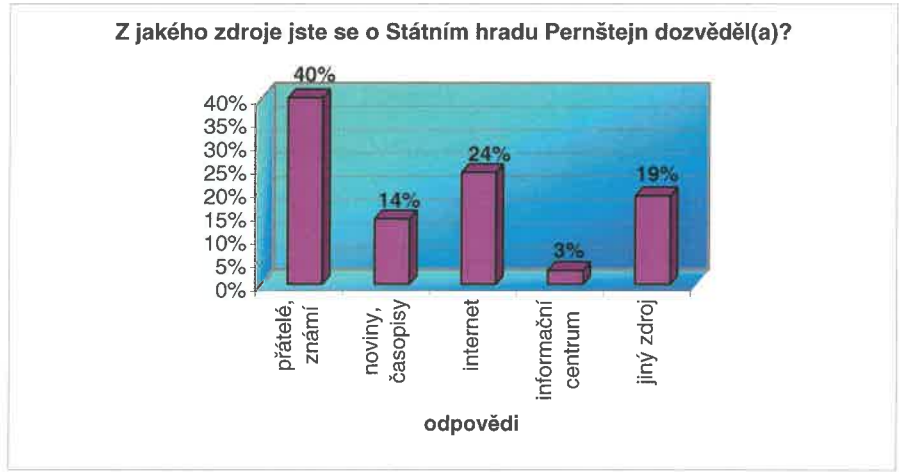
4. Z jakého zdroje jste se o Státním hradu Pernštejn dozvěděl(a)?

Tabulka č. 3

odpovědi	počet osob	procento
přátelé, známí	59	40%
noviny, časopisy	20	14%
internet	36	24%
informační centrum	5	3%
jiný zdroj	28	19%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 4

Zdroj: dotazníkové šetření

Nejčastějším zdrojem, ze kterého se návštěvníci o hradu dozvěděli je doporučení přátel a známých a také internet. Nejméně častou odpovědí bylo, že se dotazování o hradu dozvěděli v informačním centru. Jako jiný zdroj byl uváděn především knižní průvodce. Někteří dotazování také odpověděli, že jsou z okolí a o hradu vědí „odjakživa“.

5. Jaký dopravní prostředek jste využil(a) pro cestu na Státní hrad Pernštejn?

Tabulka č. 4

odpovědi	Počet osob	procento
automobilem	77	52%
autobusem	20	14%
vlakem	28	19%
pěšky	4	2%
na kole	19	13%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 5

Zdroj: dotazníkové šetření

Většina návštěvníků využila jako dopravní prostředek automobil, ostatní se v rovnoměrném počtu dopravovali vlakem, autobusem, popřípadě na kole.

5. Co je důvodem Vaší návštěvy Státního hradu Pernštejn?

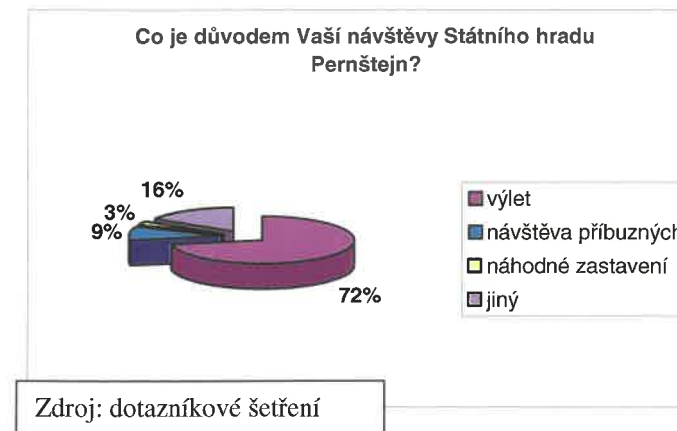
Tabulka č. 5

odpovědi	počet osob	procento
výlet	106	72%
návštěva příbuzných	14	9%
náhodné zastavení	4	3%
jiný	24	16%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Na tuto otázku návštěvníci nejčastěji odpovídali, že si vyjeli na výlet. Mezi jiné důvody patřila návštěva hradu po požáru, zúčastnění se slavností Pernštejnského panství a návštěva známých, kteří zde pracují, jak je znázorněno v následujícím grafu č. 6.

Graf č. 6

7. Jak dlouho se zdržíte v okolí Státního hradu Pernštejn?

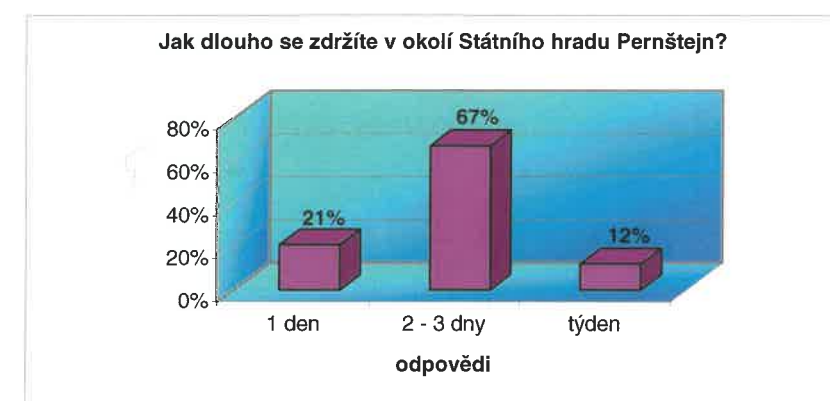
Dotázaní návštěvníci odpovídali převážně takto:

Tabulka č. 6

odpovědi	počet osob	procento
1 den	31	21%
2 - 3 dny	99	67%
týden	18	12%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 7

Zdroj: dotazníkové šetření

Dotazovaní se v okolí hradu zdrželi převážně 2 – 3 dny.

8. V případě delšího pobytu, hodláte využít služeb některého ubytovacího zařízení?

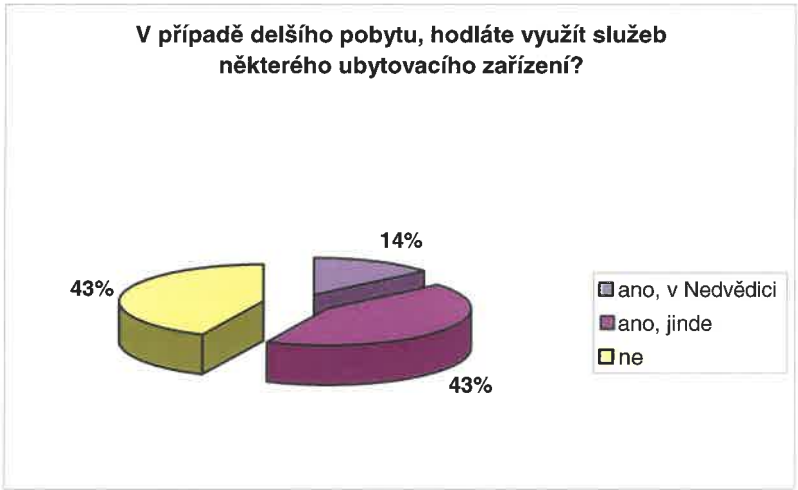
Většina návštěvníků neměla v plánu využít služeb ubytovacího zařízení. Ti, kteří se chtěli ubytovat jinde, se ubytovali v některém ze stanových kempů nebo v Bystřici nad Pernštejnem, jak je možno vidět v tabulce č. 7 a grafu č. 8.

Tabulka č. 7

odpovědi	počet osob	procento
ano, v Nedvědicí	21	14%
ano, jinde	63	43%
ne	64	43%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 8

Zdroj: dotazníkové šetření

9. Hodláte využít služeb některého ze stravovacích zařízení?

Tabulka č. 8

odpovědi	počet osob	procento
ano	108	73%
ne	40	27%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 9

Zdroj: dotazníkové šetření

Většina dotázaných měla v plánu využít stravovací zařízení v Nedvědici nebo restauraci přímo na hradě.

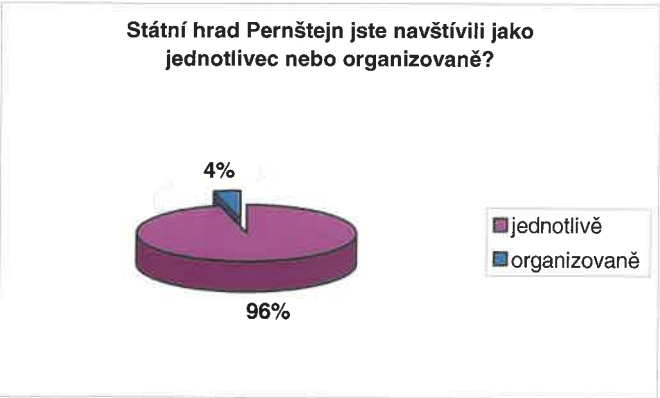
9. Státní hrad Pernštejn jste navštívili jako jednotlivec nebo organizovaně?

Tabulka č. 9

odpovědi	počet osob	procento
jednotlivě	142	96%
organizovaně	6	4%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 10

Zdroj: dotazníkové šetření

Většina dotázaných navštívila hrad jako jednotlivce, organizovaně navštívily hrad jen 4% respondentů. V hlavní sezóně hrad organizovaně navštěvovaly především dětské tábory.

11. Co hodnotíte na Státním hradě Pernštejn pozitivně?

Na tuto otázku většina dotázaných odpovídala, že Pernštejn je krásný hrad v nádherném okolí. Také ocenili kvalitní a profesionálně vedené prohlídky hradu a ochotné zaměstnance.

12. Co hodnotíte na Státním hradě Pernštejn negativně?

Negativně návštěvníci hodnotili především hradní restauraci a toalety, které jsou příliš vzdáleny od hradního paláce.

Osobní údaje dotazovaných:

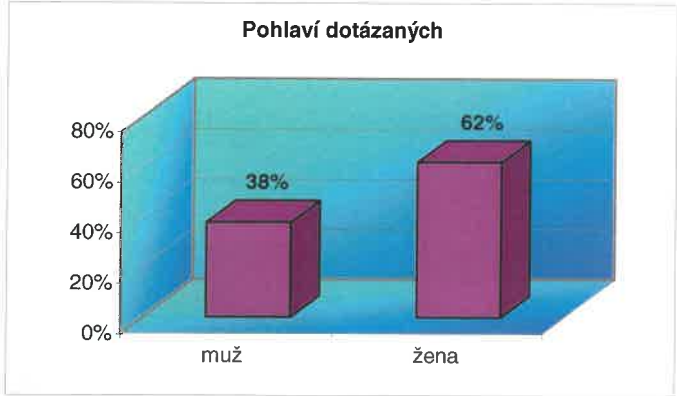
Pohlaví

Tabulka č. 10

pohlaví	počet osob	procento
muž	56	38%
žena	92	62%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 11

Zdroj: dotazníkové šetření

Z těchto odpovědí vyplývá, že Státní hrad Pernštejn více navštěvují ženy. Tento výsledek může však také být způsoben větší ochotou žen vyplnit dotazník.

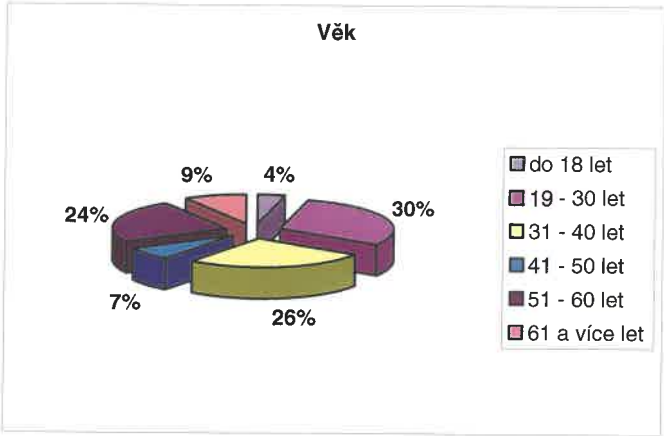
Věk

Tabulka č. 11

věk	počet osob	procento
do 18 let	6	4%
19 - 30 let	44	30%
31 - 40 let	39	26%
41 - 50 let	10	7%
51 - 60 let	36	24%
61 a více let	13	9%
Celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 12

Zdroj: dotazníkové šetření

Z hlediska věku patřili mezi nejčastější návštěvníky lidé ve věku od 19 do 40 let a poté starší lidé ve věku od 51 do 60 let.

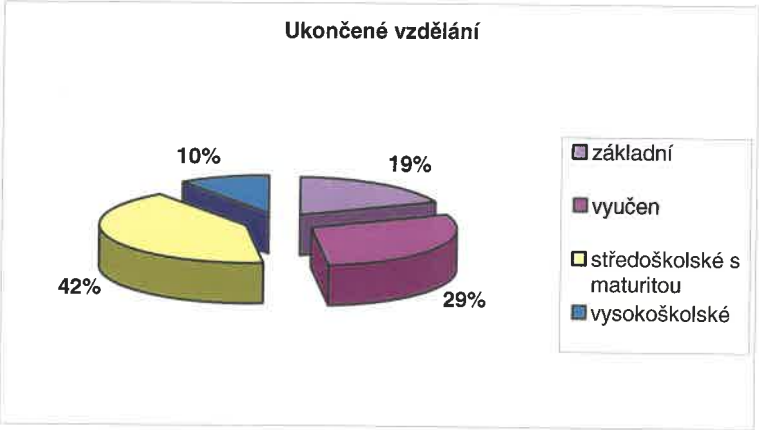
Ukončené vzdělání

Tabulka č. 12

ukončené vzdělání	počet osob	procento
základní	28	19%
vyučen	43	29%
středoškolské s maturitou	62	42%
vysokoškolské	15	10%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 13

Zdroj: dotazníkové šetření

Nejvíce návštěvníků hradu mělo ukončeno středoškolské vzdělání s maturitou, nejméně návštěvníků bylo s ukončeným vysokoškolským vzděláním.

Zaměstnání

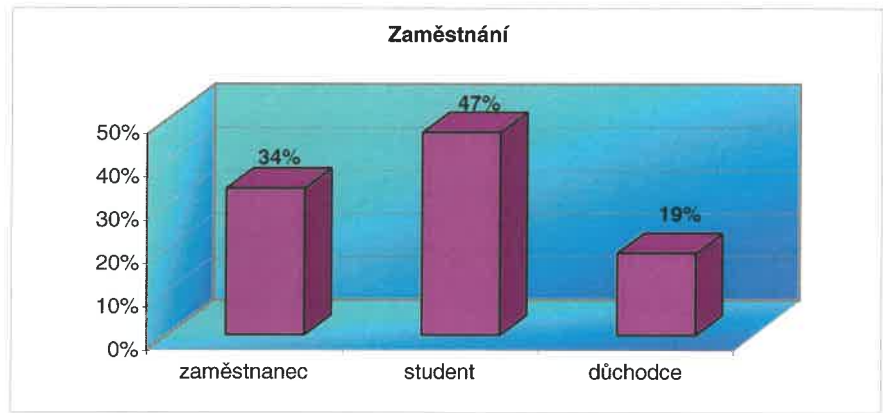
Tabulka č. 13

Zaměstnání	počet osob	procento
zaměstnanec	51	34%
student	69	47%
důchodce	28	19%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Nejčastějšími návštěvníky byli studenti. V dotazníku byla uvedena ještě třetí možnost. Mezi dotazovanými však nebyl nikdo nezaměstnaný, proto se tato možnost v grafu číslo 14 neprojevila.

Graf č. 14

Zdroj: dotazníkové šetření

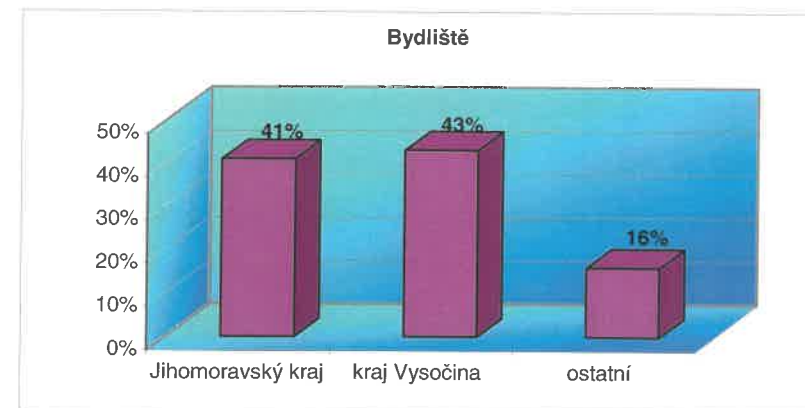
Bydliště

Tabulka č. 14

bydliště	počet osob	procento
Jihomoravský kraj	61	41%
kraj Vysočina	64	43%
ostatní	23	16%
celkem	148	100%

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf č. 15

Zdroj: dotazníkové šetření

Z tohoto grafu vyplývá, že většina návštěvníků hradu pochází převážně z Jihomoravského kraje, do kterého hrad náleží, a nebo ze sousedního kraje Vysočina. Z ostatních částí republiky do této oblasti moc návštěvníků nezavítá. Příčinou může být nedostatečná propagace hradu, popřípadě celé oblasti.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že většina dotázaných navštívila hrad teprve poprvé, ale jsou i návštěvníci, kteří se na hrad Pernštejn rádi vrací a to z různých důvodů. Převážně proto, aby ukázaly hrad svým dětem popřípadě vnoučatům. O hradu se návštěvníci dozvěděli především od přátel a známých, popřípadě z internetu. Nejméně častým zdrojem informací bylo informační centrum, z toho plyne, že správa hradu by měla začít uvažovat o spolupráci s informačními centry. Nejčastěji využívaným dopravním prostředkem byl automobil, i z tohoto důvodu by bylo vhodné přemýšlet o posílení silničních ukazatelů v Bystřici nad Pernštejnem, jak již bylo naznačeno v kapitole č. 4. 3., str. 23. Nejčastějším důvodem návštěvy hradu byl výlet a většina dotázaných měla v plánu se v oblasti zdržet 2 – 3 dny. Ubytovací služby mělo v plánu využít 57% dotázaných, z toho však jen 14% využilo ubytovací zařízení v Nedvědicích. Stravovací služby zamýšlelo využít 73% návštěvníků hradu. Většina dotázaných navštívila hrad jednotlivě. Negativně návštěvníci hodnotili především hradní restauraci a také toalety, které jsou příliš vzdáleny od vstupu do hradu a pokladny. Tento problém lze vyřešit plánovanou přestavbou shořelého depozitáře, jak již bylo nastíněno v kapitole č. 3, str. 11. Nejčastějšími návštěvníky byly ženy ve věku od 19 do 30 let, se středoškolským vzděláním ukončeným maturitou, převážně studenti pocházející z kraje Vysočina.

7. Závěr

Státní hrad Pernštejn je národní kulturní památkou a ve zkoumané oblasti jediným kulturně – historickým památkovým objektem zpřístupněným veřejnosti. Hrad je pod správou Národního památkového ústavu v Brně. V oblasti se dále nachází převážně zříceniny hradů, které jsou volně přístupné, kostely, muzea, galerie a záměčky, které nejsou využívány pro cestovní ruch, nýbrž pro jiné účely. Největším konkurentem hradu je westernové městečko Šiklův mlýn, které však není historickým objektem. V porovnání s objekty ve správě NPÚ v Brně je SH Pernštejn šestou nejnavštěvovanější památkou a z hlediska výnosů je srovnatelný s hradem Bítov a zámky Vranov nad Dyjí a Valtice. V rámci prodloužení sezóny je na hradě každý rok v září pořádána výstava sušených květin v interiérech hradu nazvaná Podzim na Hradě. Hrad je jedním z mála, které se dochovaly ve své pozdně gotické a ranně renesanční podobě. Nachází se nad obcí Nedvědice, na vlakové trase Žďár nad Sázavou – Tišnov a je návštěvníkům velice dobře přístupný, co se týče dopravy. Zapotřebí je vylepšit dopravní značení v Bystřici nad Pernštejnem pro návštěvníky, kteří využívají automobil jako dopravní prostředek, což byla podle dotazníkového šetření většina.

Hrad nabízí čtyři prohlídkové okruhy a to trasu základní a poté tématicky zaměřené trasy. Dále je možné v areálu navštívit prodejny suvenýrů, hladomornu a návštěvníci mohou také nahlédnout do barokní kaple na nádvoří. Problém v situačním rozmístění hradu je umístění toalet, které jsou od hlavního paláce velice vzdáleny.

Přímo na nádvoří hradu se nachází hradní restaurace, další stravovací možnosti nabízí obec Nedvědice, kde se mohou návštěvníci i ubytovat. Podle dotazníkového šetření však raději využívají ubytovacích služeb v Bystřici nad Pernštejnem, popřípadě stanové kempy. Většina návštěvníků využívá stravovací zařízení buď přímo na hradě nebo v Nedvědici. Obsazenost ubytovacích zařízení v Nedvědici se v letní sezóně pohybuje kolem 80% - 100%. V zimní sezóně se však tato obsazenost snižuje.

Návštěvnost hradu se pohybuje v rozmezí mezi 60 000 – 80 000 návštěvníky. K největšímu poklesu došlo v roce 1997, naopak největší návštěvnosti se hrad těšil v roce 1999. V posledních dvou letech má však návštěvnost klesající charakter, což může být způsobeno klesajícím zájmem o historické památky a také počasím. Snížení návštěvnosti se promítlo i ve výnosech hradu za rok 2005, i když jsou na první pohled srovnatelné s rokem 2004, po odečtení vstupného do areálu, které se v minulých letech nevybíralo, je viditelný jejich pokles.

Kulturní a sportovní vyžití nabízí především město Bystřice nad Pernštejnem, westernové městečko Šiklův mlýn a Ski areál a rozhledna Karasín. Oblast má dobré předpoklady pro pěší turistiku a cykloturistiku. V práci jsou navrženy trasy na pěší výlety a také cyklotrasy.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že většina dotázaných a to 49 % navštívila hrad teprve poprvé, o hradu se návštěvníci dozvěděli především od přátel a známých, popřípadě z internetu. Nejméně častým zdrojem informací bylo informační centrum, nejčastějším důvodem návštěvy hradu byl výlet a většina dotázaných měla v plánu se v oblasti zdržet 2 – 3 dny. Nejčastějšími návštěvníky byly ženy ve věku od 19 do 30 let, se středoškolským vzděláním ukončeným maturitou, převážně studenti pocházející z kraje Vysočina.

Správa hradu se příliš nezabývá svojí propagací, nevede žádnou evidenci návštěvníků, neprovádí žádné marketingové výzkumy, které by se týkaly spokojenosti či nespokojenosti návštěvníků. Hrad nemá ani vlastní internetové stránky.

Ze zjištěných údajů lze doporučit následující možnosti optimalizace využití objektu:

- Vybudování nových toalet pro veřejnost v rámci opravy shořelého depozitáře.
- Zlepšit směrovou navigaci na přístupových cestách k hradu. Především na silnici č. 19 v Bystřici nad Pernštejnem. Problémem by zde mohly být finanční prostředky. Podle společnosti HICON, a. s. se cena jednoho směrového ukazatele pohybuje mezi 2 500,- až 3000,- Kč. Zvážit by se musela i lokalizace ukazatele z hlediska pronájmu plochy. Na financování by se mohlo podílet město.
- Instalovat informační tabule s dokumentací o památce v Bystřici nad Pernštejnem, popřípadě v obci Nedvědice. Náklady by se mohly rozdělit mezi SH Pernštejn a danou obci.
- Zdokonalení evidence návštěvníků a získání o nich více informací. Je účelné vést podrobnější evidenci podle různých kritérií (geografická, demografická, sociální, psychologická včetně motivace návštěvy). Tato evidence by neměla být technicky ani ekonomicky náročná, neboť by mohla být prováděna v rámci prodeje vstupenek.
- Provádět marketingové výzkumy a získávat tak chybějící informace týkající se struktury návštěvníků, ale také jejich spokojenost či nespokojenost s úrovní poskytovaných služeb a dojem z návštěvy. Protože marketingové výzkumy prováděné specializovanými agenturami jsou ve většině případů velice nákladné, bylo by v tomto ohledu výhodné navázat spolupráci s Vysokými školami ekonomického zaměření, jejichž studenti by výzkumy prováděli v rámci výuky.
- Zlepšit komunikaci s veřejností. Především by bylo vhodné vytvořit si vlastní internetové stránky, na kterých by byla veřejnost informována o všech akcích, novinkách a změnách, které se na hradě konají. To by znamenalo zaměstnat další pracovní sílu, která by se těmto internetovým stránkám věnovala. Popřípadě by mohl Národní památkový ústav zaplatit jednomu ze stávajících zaměstnanců správy hradu školení týkající se dané problematiky.

Tím by se zamezilo zvýšení mzdových nákladů. Také by byla výhodná spolupráce s tiskem a televizí, čímž by byla prováděna informativní a přesvědčovací propagace na celorepublikové bázi.

- Po dokončení oprav hotelu Myslivna, který má v úmyslu nabízet lázeňské služby, by bylo vhodné navázat spolupráci s tímto hotelem. Ubytovaní hosté by mohli mít prohlídku hradu zahrnutou již v rámci ceny pobytu. Hotel s hradem by se dohodli na určitém termínu, ve kterém by byla prohlídka zamluvena jen pro hosty tohoto hotelu a také na způsobu finančního vyrovnání. Podobná spolupráce by mohla být navázána i s jinými ubytovacími zařízeními.
- Navázání spolupráce správy hradu s informačními centry, především s informačním centrem v Bystřici nad Pernštejnem. To by mělo být schopno nasměrovat turistu i do okolí města a informovat jej o kulturních a přírodních atraktivitách oblasti.
- Spolupracovat s tuzemskými i zahraničními touroperátory.
- Rozšíření sítě prodejních míst vstupenek na významnější kulturní akce pořádané správou hradu.
- Komunikace na mezinárodní úrovni. Správa hradu by měla sledovat činnost některých zastřešujících organizací cestovního ruchu, např. České centrály cestovního ruchu.
- Zaměřit se i na kluby důchodců a dětské organizace, které v rámci své činnosti podnikají mnoho výletů. Správa hradu by jim mohla rozesílat svoji nabídku. Ta by mohla být zasílána i do škol.
- V letních měsících, červenci a srpnu, kdy výše návštěvníků dosahuje maxima, by mohla správa hradu zavést večerní prohlídky.

Hrad je z hlediska své nabídky, návštěvnosti i ekonomické situace na velice dobré úrovni. Pokud se správě hradu podaří zlepšit propagaci hradu a navázat spolupráci s ostatními zařízeními cestovního ruchu, mohl by však dosahovat i lepších výsledků, než jak tomu bylo doposud. Pro další rozvoj má SH Pernštejn velice dobré předpoklady.

10. Resumé

The tourism industry, which brings a big amount of money to the state budget, belongs to one of the most important branches of the Czech economy. In the Czech republic there are lots of sights. One of them is the Pernštejn castle.

The castle is situated on the hill about 1,5 kilometres from Nedvědice, 10 kilometres from Bystřice nad Pernštejnem and 36 kilometres from Brno. The advantageous position is one of the prerequisites for the tourism in this area.

Pernštejn, mentioned in 1285 for the first time, was the oldest seat of the Lords of Pernštejn, the Czech aristocracy. Another important owners was the Mitrovsky line, who opened the castle to the public already in 1929. Since 1945 the castle has been the state property. The castle is preserved as one of the few in its late Gothic and precocious Renaissance appearance to this day.

The castle is opened to the public from April to October. The management of the castle offers the tourists conducted tour in Czech, English and German, with a possibility to see the chapel, the exposition of historical photographs and the dungeon. There is also opportunity of holding wedding ceremonies there. With 70 939 tourists (2004) Pernštejn is the sixth most frequented sight in charge of National monumental office in Brno. The main aim of my final – year dissertation is to investigate the share of the Pernštejn castle in the tourism industry of Czech Republic. Conditions for tourism and its development are good in spite of the fact that there are several problems to be solved. The biggest problem of the most sights is the lack of money. In this case it is reflected mainly in insufficient promotion of the Pernštejn castle.

Accommodation and catering facilities are also very important to the tourism development. In Nedvědice these establishments have convenient capacity but methods of promotion could be improved. In this town there is one hotel, three boarding-houses and a recreation buildings. The occupancy rate is not very high during the off season and is dependent upon the opening hours of the castle.

The Pernštejn castle and its surroundings have an important part in tourism in Bystřicko not only for the castle itself but it is a suitable place for having holiday there. There are good accommodation and catering establishments. Tourists can go in for sports such as cycling, hiking, horse riding and swimming. There are good conditions for mushrooming. One of the important thing is to improve the co-operation among the castle management, accommodation and catering facilities, the town council and information centres.

9. Seznam použitých pramenů a literatury

Literatura:

- Buriánek, František: *Karel Čapek*, Československý spisovatel, Praha 1988
- Čornej Petr: *Rozhled, názory a husitské inteligence v zrcadle dějepisectví 15. století*, Videopress MON, Praha 1986
- Eisler, Jan: *Ekonomika dopravy*, FORTUNA, Praha 2000
- Fischl, Viktor: *Hovory s Janem Masarykem*, Česká expedice: Riopress, Praha 1996
- Halada, Jan: *Lexikon české šlechty I.*, AKROPOLIS, Praha 1992
- Halada, Jan: *Lexikon české šlechty II.*, AKROPOLIS, Praha 1993
- Halada, Jan: *Lexikon české šlechty III.*, AKROPOLIS, Praha 1994
- Hamannová, Brigitte: *Habsburkové: životopisná encyklopedie*, Brána, Praha 2001
- Herout, Jaroslav: *Století kolem nás: přehled stavebních slohů*, Panorama, Praha 1981
- Herre, Franz: *Marie Terezie: velká žena na habsburském trůně*, Brána, Praha 2004
- Hesková, Marie a kolektiv: *Marketing*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice 2003
- Horáková, Helena: *Strategický marketing*, Grada, Praha 2003
- Horyna, Mojmír: *Jan Blažej Santini – Aichel*, Karolinum, Praha 1998
- Hosák, L., Zemek, M. : *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I.: Jižní Morava*, Svoboda, Praha 1981
- Hrabánková, Magdalena, Hájek, Tomáš: *Management cestovního ruchu*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, zemědělská fakulta, České Budějovice 2002
- Hrala, Václav: *Geografie cestovního ruchu*, IDEA SERVIS, Praha 2002
- Jan, Libor: *Obléhání hradu Pernštejna v roce 1645*, Národní památkový ústav Brno, Brno 1995
- Janáček, Josef: *Rudolf II. a jeho doba*, Paseka, Praha 2003
- Jančar, Josef: *Lidová kultura na Moravě*, Ústav lidové kultury a Muzejní vlastivědná společnost v Brně, Strážnice 2000
- Jurman, Hynek: *Bystřicko*, SURSUM, Tišnov 1998
- Jurman, Hynek: *Zubštejnské dědictví*, Sursum, Tišnov 2001
- Kalista, Zdeněk: *Česká barokní gotika a její žďárské ohnisko*, Blok, Brno 1970
- Kolektiv autorů: *Pernštejn, středověký hrad na Moravě*, Památkový ústav v Brně, Brno 1996
- Kesner, Ladislav: *Marketing a management muzeí a památek*, Grada, Praha 2005
- Kosatík, Pavel: *Jan Masaryk: pravdivý příběh*, Mladá fronta, Praha 1998
- Kovalčík, Zdeněk: *Jan Karafiát a jeho Broučci*, Item, Ostrava 1992

- Kovář, Ladislav: *Toulky Moravou*, Šimon Ryšavý, Brno 1997
- Kovařík, Vladimír: *Literární toulky Moravou*, Albatros, Praha 1978.
- Kuča, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku IV.*, Libri, Praha 1996
- Lakosi, Jaromír: *Sochař Julius Pelikán*, Krajské nakladatelství, Brno 1962
- Macek, Josef: *Jiří z Poděbrad*, Svobodné slovo, Praha 1967
- Malá, Alena a kol.: *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2001 VII.*, výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2001
- Mikulec, Jiří: *Leopold I.: Život a vláda barokního Habsburka*, Litomyšl: Paseka, Praha 1997
- Morrison, Alastair M.: *Marketing pohostinství a cestovního ruchu*, VICTORIA PUBLISHING, Praha 1995
- Neumann, Jaromír: *Karel Škréta*, Nakladatelství československých výtvarných umělců, Praha 1956
- Neumann, Jaromír: *Karel Škréta a jeho syn*, Akropolis, Praha 2000
- Novacká, L'udmila: *Technika v cestovnom ruchu*, EKONÓM, Bratislava 2004
- Orieška, Ján: *Technika služeb cestovního ruchu*, IDEA SERVIS, Praha 1995
- Petráň, Josef: *Dějiny hmotné kultury I./1*, Karolinum: Ministerstvo kultury ČR, Praha 1985
- Pilnáček, Josef: *Staromoravští rodové I.*, Ottobre 12, Velehrad 2004
- Sedlář, Jaroslav: *Umělecké slohy a jejich hlavní znaky*, CERM, Brno 1996
- Spurný, František a kol.: *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II.: Severní Morava*, Svoboda, Praha 1983
- Šmahel, František: *Husitská revoluce 1. – 4.*, Karolinum, Praha 1996
- Urbánek, Rudolf: *Jiří z Poděbrad a české národní království*, Národ, Praha 1920
- Urbánková, Vlasta: *Jak srdce zvonu: portrét Leopolda Mazáče*, Inforamční a metodické centrum; [S.1.]: Společnost Anny Pamrové, Žďár nad Sázavou 1997
- Vlček, Emanuel: *Jan z Nepomuku (Sv. Jan Nepomucký): Jeho život, umučení a slavné působení ve světle současné historie a antropologie*, Vesmír, Praha 1993
- Vlnas, Vít: *Jan Nepomucký, česká legenda*, Mladá fronta, Praha 1993
- Vorel, Petr: *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*, Rybka Publishers, Praha 1999
- Zbořil, K.: *Marketingový výzkum – metodologie a aplikace*, Praha 1998
- Žemlička, Josef: *Přemysl Otakar I.: panovník, stát a česká společnost na prahu vrcholného feudalismu*, Svoboda, Praha 1990

Internetové zdroje:

www.bystricko.cz
www.e-vysocina.cz
www.hm.nmnm.cz
www.karasin.cz
www.kr-vysocina.cz
www.nedvedice.cz
www.pamatky.xf.cz
www.peque.cz
www.western.cz
www.zivotopisyonline.cz

Ostatní zdroje:

Bakalářská práce Kaderková, Soňa: *Využití státního zámku Lednice pro cestovní ruchu v regionu*, uloženo na katedře cestovního ruchu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Tábor 1998.

Diplomová práce Hrbková, Zdeňka: *Telč jako památka na seznamu kulturního dědictví UNESCO v cestovním ruchu*, uloženo na katedře cestovního ruchu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Tábor 2004

Turistická mapa, Vysočinou na kole, lyžích a pěšky, Kompakt, Poděbrady 2000

Turistická mapa, Region Vysočina, turistické zajímavosti, informace, služby

Výroční zprávy Národního památkového ústavu v Brně z let 1999 – 2004

10. Seznam příloh

1. Obrazová příloha
2. Situační plán hradu
3. Plán historického jádra hradu a vnitřního předhradí
4. Mapa obcí Bystřicka
5. Přehled ubytovacích a stravovacích zařízení v obci Nedvědice
6. Vzor dotazníku
7. Program slavností Pernštejnského panství z roku 2005

Příloha č. 1 **Obrazová příloha**

Vstupní brána z parkoviště, zdroj:
<http://www.hrady.dejiny.cz/>

Barbakán, zdroj:
<http://www.hrady.dejiny.cz/>

Třetí hradní brána, zdroj:
<http://www.hrady.dejiny.cz/>

Hranolová věž, zdroj:
<http://www.turistik.cz/cs/pruvodce/cil/pernstejn#galerie>

Hrad Pernštejn, zdroj: <http://www.zamky-hrady.cz/2/pernstejn.htm>

Hrad Pernštejn, zdroj: <http://www.zamky-hrady.cz/2/pernstejn.htm>

Hrad Pernštejn, zdroj:
<http://www.turistik.cz/cs/pruvodce/cil/pernstejn#galerie>

Vstupní sál, zdroj:
<http://www.pamatky.xf.cz/Pernstejn/foto.htm>

Gotická místnost, zdroj:
<http://www.pamatky.xf.cz/Pernstejn/foto.htm>

Nová kuchyň, zdroj:
<http://www.pruvodce.com/Pernstejn/index.php.3>

Přijímací sál, zdroj:
<http://www.pruvodce.com/Pernstejn/index.php.3>

Lovecký sál, zdroj:
<http://www.pamatky.xf.cz/Pernstejn/foto.htm>

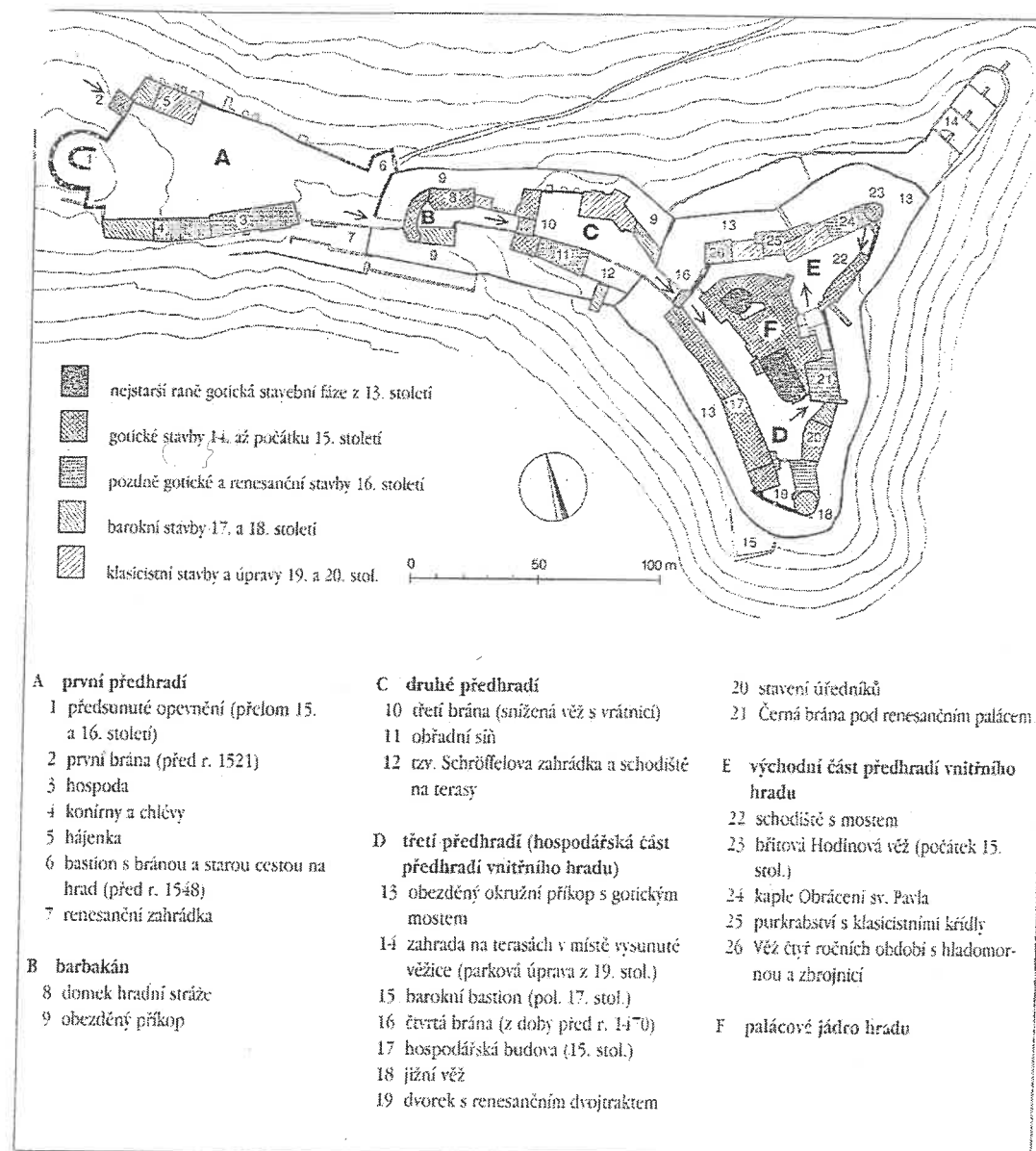

Přijímací sál, zdroj:
<http://www.pamatky.xf.cz/Pernstejn/foto.htm>

Gotická místnost, zdroj:
<http://www.pamatky.xf.cz/Pernstejn/foto.htm>

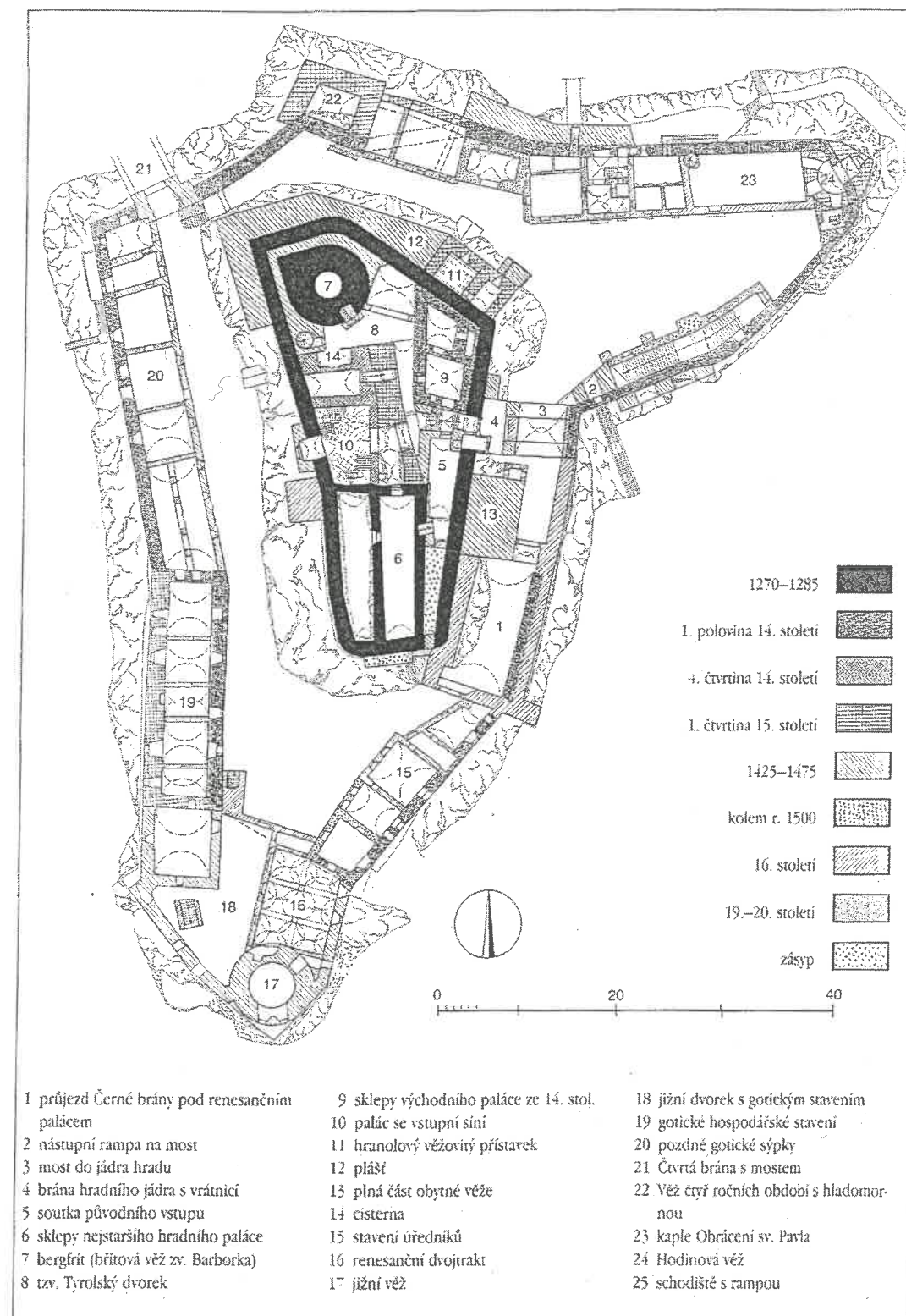
Příloha č. 2 Situační plán hradu

Zdroj: Kolektiv autorů: *Pernštejn, středověký hrad na Moravě*, Památkový ústav v Brně, Brno 1996, str. 19.

Příloha č. 3

Plán historického jádra hradu a vnitřního předhradí

Zdroj: Kolektiv autorů: *Pernštejn, středověký hrad na Moravě*, Památkový ústav v Brně, Brno 1996, str. 20.

Příloha č. 4

Mapa obcí Bystřicka

Zdroj: Jurman, Hynek: Bystřicko, Sursum, Tišnov 1998, str. 16.

Příloha č. 5

Ubytování a restaurace

Pension Barborka

Nedvědice 61 tel./fax: 566 566 317

Web: <http://www.pensionbarborka.cz/> e-mail: info@pensionbarborka.cz

Hotel Myslivna

Nedvědice 321 tel.: 566 565 044

Web: <http://www.myslivnanedvedice.cz/> e-mail: hotel.myslivna@quick.cz

Penzion a restaurace Hanáček

Nedvědice 24 mobil: 736 670 550, 736 670 551. 603 537 228

Web: www.volny.cz/penzionhanacek e-mail: penzionhanacek@volny.cz

Penzion Pod Hradem

Nedvědice - Pernštejn 43 tel. správce: 606 571 589, tel. majitel: 732 483 985

Web: <http://www.pensionsholemar.cz/> e-mail: holemarova@secl.cz

Ubytování Lukášek

Lískovec 16 Tel.: +420 731 237 350

Web: e-mail:

Hradní restaurant starého pána Viléma

Hrad Pernštejn mobil: 604 972 896

Web: <http://www.nahrade.cz/> e-mail: nahrade@nahrade.cz

Restaurace Na Náměstí

Nedvědice 30 tel.: 566 566 307

Web: e-mail:

Bistro "U Ježků"

U nádraží ČD tel. 732 435 606

Web: e-mail:

Bufet U Čápa

U nádraží ČD tel.

Web: e-mail:

Restaurace Pod Pernštejnem

Nedvědice 76 tel. 603 182 795, 603 423 977

Web: <http://www.pernstejn.com/> e-mail: info@pernstejn.com

Příloha č. 6

Vzor dotazníku

Vážení návštěvníci.

Jmenuji se Lada Jůdová a jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, oboru cestovní ruch. Tento dotazník byl sestaven pro účely zpracování mé bakalářské práce. Všechny údaje uvedené v dotazníku budou použity pouze pro moji potřebu a jsou anonymní. Byla bych moc ráda, kdybyste mi při výzkumu byli nápomocni.

Předem děkuji za Vaši spolupráci.

1. Co Vás napadne, když se řekne Pernštejn?

2. Kolikrát jste již Státní hrad Pernštejn navštívil(a)?
 - jsem zde poprvé - 2x
 - 1x - vícekrát

3. Co je důvodem Vaší opětovné návštěvy?

4. Z jakého zdroje jste se o Státním hradu Pernštejn dozvěděl(a)?
 - přátelé, známí - internet
 - noviny, časopisy - informační centrum
 - rádio - jiný zdroj:
 - televize

5. Jaký dopravní prostředek jste využil(a) pro cestu na Státní hrad Pernštejn?
 - automobil - pěšky
 - autobus - na kole
 - vlak - jinak:

6. Co je důvodem Vaší návštěvy Státního hradu Pernštejn?
 - výlet - náhodné zastavení
 - návštěva příbuzných - jiné:

7. Jak dlouho se zdržíte v okolí Státního hradu Pernštejn?

8. V případě delšího pobytu, hodláte využít služeb některého ubytovacího zařízení?
 - ano, v Nedvědicí
 - ano, jinde
 - ne

9. Hodláte využít služeb některého ze stravovacích zařízení?

- ano
- ne

10. Státní hrad Pernštejn jste navštívili jako:

- jednotlivce
- organizovaně (např. v rámci zájezdu)

11. Co hodnotíte na Státním hradě Pernštejn pozitivně?

12. Co hodnotíte na Státním hradě Pernštejn negativně?

Osobní údaje (jen pro statistické účely)

Pohlaví

- muž
- žena

Věk

- do 18 let	- 31 – 40 let	- 51 – 60 let
- 19 – 30 let	- 41 – 50 let	- 61 a více

Ukončené vzdělání

- základní	- středoškolské s maturitou
- vyučen	- vysokoškolské

Zaměstnání

- zaměstnanec	- student	- bez zaměstnání	- důchodce

Bydliště

- Praha	- Královehradecký kraj
- Plzeňský kraj	- Liberecký kraj
- Středočeský kraj	- Moravskoslezský kraj
- Karlovarský kraj	- Olomoucký kraj
- Ústecký kraj	- Zlínský kraj
- Jihočeský kraj	- Vysočina
- Pardubický kraj	- Jihomoravský kraj

Příloha č. 7

Program slavností Pernštejnského panství 2005

Pátek 1. července

- 18⁰⁰ Nedvědice,
U rybníka Koncert skupiny GREENHORNS s Honzou Vyčítalem
- 20⁰⁰ Nedvědice,
U rybníka Country bál

Sobota 2. července

- 8²³ Doubravník,
Nádraží Slavnostní uvítání historického vlaku
- 9³⁰ Doubravník,
Náměstí Odhalení pamětní desky stavitele železniční trati Ing. Osvalda Životského
- 8⁵⁰ Nedvědice,
Nádraží Slavnostní uvítání historického vlaku
- 9 - 18 Nedvědice,
Nádraží Výstava historických kolejových vozidel
- 9 - 18 Hrad
Pernštejn, Oživená hradní nádvoří - šermíři, řemesla, folklór
- 10⁰⁰ Nádvoří
Nedvědice, Vystoupení hudební skupiny BOHOUS
- 10 - 17 U rybníka
Nedvědice, Den s Poštovní spořitelnou
- 13⁰⁰ U rybníka
Hrad
- 13⁰⁰ Pernštejn, Velká střelba - vystoupení společnosti FLAMBERG
1. nádvoří
Nedvědice, Koncert Petra Muka
- 13³⁰ U rybníka
- 15⁰⁰ Nedvědice, Vystoupení mažoretek z Nového Města
- 17⁰⁰ U rybníka
Nedvědice, Vystoupení Pražských heligonkářů
- U rybníka
Hrad
- 18³⁰ Pernštejn, Cesta meče - vystoupení společnosti FLAMBERG
1. nádvoří
- 19³⁰ Hrad Mše svatá v hradní kapli
- Pernštejn,

20⁰⁰ Kaple
Nedvědice,
U rybníka Taneční zábava s kapelou MODEL Bystřice n. P.

Neděle 3. července

8³⁰ Nedvědice,
Kostel Slavnostní mše svatá za občany panství
Nedvědice,
9 - 18 Nádraží
Hrad Výstava historických kolejových vozidel
9 - 18 Pernštejn, Oživená hradní nádvoří - šermíři, řemesla, folklór
Nádvoří
9⁰⁰ Nedvědice, Turnaj v nohejbalu o pohár senátora Ing. Novotného
Škola
9³⁰ Nedvědice, Program města Bystřice nad Pernštejnem: muzikálové představení, country
U rybníka tance, moderní tance, roztleskávačky, hudební soubory ZUŠ
Hrad
13⁰⁰ Pernštejn, Velká střelba - vystoupení společnosti FLAMBERG
1. nádvoří
13³⁰ Nedvědice, Nedvědický pěvecký sbor Petry Cvrkalové "Cvrčci jako Miniturbulenc"
U rybníka
14⁰⁰ Nedvědice, Přednáška o stavbě naší železnice 1903 - 1905
Škola
14³⁰ Nedvědice, Koncert MAXIM TURBULENC
U rybníka
17⁰⁰ Nedvědice, Koncert Heidi Janků
U rybníka
Hrad
18³⁰ Pernštejn, 1. Oheň a kůň - vystoupení společnosti FLAMBERG
nádvoří
18³⁰ Doubravník, Koncert Tišnovského komorního orchestru
Kostel
20⁰⁰ Nedvědice, Taneční zábava se skupinou ANNA
U rybníka

Pondělí 4. července

9 - 18 Hrad Oživená hradní nádvoří - šermíři, řemesla, folklór
Pernštejn,

- Nádvoří
 9³⁰ Nedvědice, Dětský program Českého rozhlasu Brno
 U rybníka v programu vystoupí MORAVANKA J. Slabáka
 11⁰⁰ Nedvědice, Vystoupení oddílu KICK-BOX Aréna Vysočiny s mistry světa a
 U rybníka reprezentanty ČR
 14⁰⁰ Nedvědice, Dětský program Radio KISS Hády
 U rybníka
 16⁰⁰ Nedvědice, Aerobik - Nedvědice - dívky
 U rybníka
 17⁰⁰ Nedvědice, Koncert skupiny HARLEJ
 U rybníka
 20⁰⁰ Nedvědice, Taneční zábava s kapelou EXIT rock Žďár n. S.
 U rybníka

Úterý 5. července

Hrad

- 9 - 18 Pernštejn, Oživená hradní nádvoří - šermíři, řemesla, folklór
 Nádvoří
 9³⁰ Nedvědice, Program města Tišnova: Rocková kapela "Tak trochu past", Irské country,
 U rybníka Akordeonový soubor ZUŠ Tišnov (soubor tvoří žáci z Nedvědice)

Hrad

- 13⁰⁰ Pernštejn, Velká střelba - vystoupení společnosti FLAMBERG
 1. nádvoří
 14³⁰ Nedvědice, Koncert Aleš Brichta band
 U rybníka
 14³⁰ Nedvědice, Koncert Pavla Kapitánová + band
 U rybníka
 Hrad
 18³⁰ Pernštejn, Barokní obrazy - vystoupení společnosti FLAMBERG
 1. nádvoří
 20⁰⁰ Nedvědice, Taneční zábava s kapelou JÁSALKA
 U rybníka
 23⁰⁰ Nedvědice, Velký ohňostroj na hladině rybníka
 U rybníka

Středa 6. července

- 9⁰⁰ Nedvědice, Soutěž "Vylez na MEZ"

MEZ, a.s.
Hrad

9 - 17	Pernštejn,	Oživená hradní nádvoří - šermíři, řemesla, folklór
	Nádvoří	
10 ⁰⁰	Nedvědice,	Koncert skupiny FLERET s Jarmilou Šulákovou
	U rybníka	
10 ⁰⁰	Štěpánov,	Přednáška: Stávala první vysoká pec ve Štěpánově nebo v Nedvědici?
	Železářny	
14 ⁰⁰	Nedvědice,	Koncert skupiny ARGEMA
	U rybníka	
18 ⁰⁰	Nedvědice,	Oficiální ukončení Slavností 2005
	U rybníka	

VÝSTAVY:

- ♦ Výstava železničních modelů v nedvědické škole Otevřeno: 27.6. - 6.7. 2005, 9 - 12 a 13 - 18 hodin
- ♦ Výstava obrazů Jaroslava Matějky v nedvědické radnici. Vernisáž 1.7.2005 v 16 hodin
Otevřeno: 1. - 6.7.2005 od 9 do 17 hodin
- ♦ Včelařská výstava s prodejem včelích produktů, medoviny a medového piva v nedvědické škole Otevřeno: 1. - 6.7.2005 od 9 do 20 hodin
- ♦ "Nedvědické štemplování" - příležitostné razítko ke 100. výročí železniční trati Tišnov - Žďár Otevřeno: 1., 2. a 4. července 2005 v úředních hodinách pošty
- ♦ Výstava historických kolejových vozidel na nedvědickém nádraží 2. - 3.7.2005
- ♦ Výstava obrazů Přemysla Povondry v hotelu U Nádraží v Nedvědici. Vernisáž 2.7. 2005 v 11 hodin Otevřeno: 2. - 6.7.2005 od 10 do 21 hodin
- ♦ Ing. O. Životský a stavba železnice v Doubravníku; Zpřístupnění sbírek akad. Koldy, Dr. Vosiky a Dr. Jelínka v doubravnické Koldově vile Otevřeno: 2. - 6.7.2005 od 10 do 16 hodin
- ♦ Dřevořezby Valtra Baxy a obrazy Richarda Tribuly; Lidový oděv na Vysočině ze sbírky Vladimíra Jirčíka v doubravnické radnici Otevřeno: 2. - 6.7.2005 od 10 do 16 hodin
- ♦ Zpřístupnění hrobky hrabat Mittrowských v doubravnickém kostele Otevřeno: 2. - 4.7.2005 od 13 do 17 hodin
- ♦ Černvír - zpřístupnění kostela s výkladem Otevřeno: 2. - 4.7.2005 od 13 do 17 hodin
- ♦ Výstava Mysliveckého sdružení Sejřek - Skorotice se sídlem v Nedvědici v obřadní síni hradu Pernštejn. Otevřeno: 2. - 6.7.2005 od 9 do 18 hodin

- ♦ Výstava grafických listů Ivany Kubové v Galerii z ruky v Křížovicích Otevřeno: 2. - 28.7.2005
- ♦ Výstava napoleonské karikatury ke 200. výročí bitvy u Slavkova. Hrad Pernštejn, sály u pokladny. Otevřeno: 2.7. - 31.10.2005
- ♦ Tišnovka a Horka (120 a 100 let železničních tratí) v muzeu v Předklášteří Otevřeno: duben – září
- ♦ Den otevřených dveří v Papírně Prudká 4.7.2005 od 10 do 13 hodin
- ♦ Den otevřených dveří Železáren Štěpánov 6.7.2005

HRAD PERNŠTEJN

Program na pódiu a 1. nádvoří:

Sobota:

- 13⁰⁰ VELKÁ STŘELBA - FLAMBERG
- 14⁰⁰ dětský folklorní soubor GROŠ Dolní Rožínka
- 15⁰⁰ cimbálová muzika
- 16⁰⁰ máčení nepoctivých kupců v kádi
- 17⁰⁰ cimbálová muzika
- 18³⁰ CESTA MEČE - FLAMBERG
- 19³⁰ Mše svatá v hradní kapli
- 20⁰⁰ posezení u cimbálu a dobrého vína

Neděle:

- 13⁰⁰ VELKÁ STŘELBA - FLAMBERG
- 14⁰⁰ cimbálová muzika
- 15⁰⁰ máčení nepoctivých kupců v kádi
- 16⁰⁰ cimbálová muzika
- 18³⁰ OHENĚ A KŮŇ - FLAMBERG
- 20⁰⁰ posezení u cimbálu a dobrého vína

Pondělí:

- 13⁰⁰ máčení nepoctivých kupců v kádi
- 14⁰⁰ Nedvědický pěvecký sbor Petry Cvrkalové CVRČCI
- 15⁰⁰ fakír - kouzla s ohněm
- 16⁰⁰ cimbálová muzika
- 17⁰⁰ máčení nepoctivých kupců v kádi
- 18³⁰ posezení u cimbálu a dobrého vína

Úterý:

- 13⁰⁰ VELKÁ STŘELBA - FLAMBERG
- 14⁰⁰ cimbálová muzika
- 15⁰⁰ máčení nepoctivých kupců v kádi
- 16⁰⁰ cimbálová muzika
- 18³⁰ BAROKNÍ OBRAZY - FLAMBERG

Středa:

- 14 - 18 bluegrassová skupina DRACI Brno

SOBOTA, NEDĚLE, PONDĚLÍ, ÚTERÝ, STŘEDA:

- 1. nádvoří:** program na pódiu; vojenské ležení společnosti hist. šermu FLAMBERG - šermířské souboje, střelba, ukázky zbraní, fakiři, peškové turnaje pro děti, máčení nepoctivých kupců v kádi, střelba z luku, házení sekýrou, jízda na koni; zahrádka pod baštou - výstava dravých ptáků; tržiště řemeslníků a kupců; hospoda; bufet; vinotéka.
- 2. nádvoří:** tržiště řemeslníků a kupců.
- 3. nádvoří:** vojenské ležení SHŠ EQUITES Praha - souboje s různými typy zbraní; obřadní síň - výstava Mysliveckého sdružení Sejřek - Skorotice se sídlem v Nedvědicí; kočárovny - "myslivecká kuchyně" a jiné občerstvení; tržiště; suvenýry na "Cíchárně"; hrnčířská dílna na Schroefferově zahradě.
- 4. nádvoří:** tržiště řemeslníků a kupců; občerstvení - placky, medovina, Pernštejnský elixír; pokladna - prodej vstupenek na prohlídku; suvenýry a pohlednice; výstava Napoleonská karikatura.
- 5. nádvoří:** hradní kaple; hladomorna; každou čtvrt hodinu prohlídka paláce.

PREZENTACE INSTITUCÍ A FIREM

- ♦ 1. - 5.7.2005 Světelné obrazy - prezentace institucí a firem v průběhu večerních a nočních programů u nedvědického rybníka.
- ♦ 1. - 6.7.2005 osvětlení kostela sv. Kunhuty v Nedvědicí
- ♦ 2.7.2005 nepravdělná autobusová doprava historickým autobusem Praga-RND firmy ZDAR, a.s. na trase Nedvědice - Černvír - Doubravník a zpět
- ♦ 2. - 3.7.2005 představení zahradní techniky před nedvědickou školou
- ♦ 2. - 3.7.2005 prezentace prodejců automobilů Auto ŠKODA Tišnov před nedvědickou školou

D457